

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI

**BİR BÖLGESEL VARİŞ MERKEZİ OLARAK VAN'DA GÖÇ, YERLEŞİM
VE GERİ DÖNÜŞ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Öznur AKMAN

DANIŞMAN

Doç. Dr. Emin Yaşar DEMİRCİ

VAN-2022

KABUL VE ONAY SAYFASI

Öznur AKMAN tarafından hazırlanan “Bir Bölgesel Varış Merkezi Olarak Van’da Göç, Yerleşim ve Geri Dönüş” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.	
Danışman : Doç. Dr. Emin Yaşar Demirci Sosyoloji Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Başkan : Prof. Dr. Suvat Parin Sosyoloji Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye : Doç. Dr. Emin Yaşar Demirci Sosyoloji Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye : Doç. Dr. Mustafa GÜNERİGÖK Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Sakarya Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Tez Savunma Tarihi:	27/09/2022
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum. Prof. Dr. Bekir KOÇLAR Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü	

ETİK BEYAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan (27/09/2022)

Öznur AKMAN

İTHAF

“Var olma sebebim sevgili Anneme ithaf ediyorum”

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Öznur AKMAN

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ekim, 2022

BİR BÖLGESEL VARİŞ MERKEZİ OLARAK VAN'DA GÖÇ, YERLEŞİM VE GERİ DÖNÜŞ

ÖZET

Göç, grupların ve bireylerin mekânsal açıdan bulundukları noktadan başka bir noktaya hareket etmesi ve yer değiştirmesidir. Bahsedilen yer değiştirme, kültürel, siyasal, sosyal ve ekonomik koşullardan etkilenmekte, bu koşulların oluşturduğu bağlam da bireylerin yer değiştirme hareketlerini itici bir güç olarak etkilemektedir. Toplumsal yaşam pratikleri ve yapıları benzer olan bireyler kendilerine özgü bir yaşam tarzı oluşturmaktadır. Ancak göç hareketleri ile bu yaşam pratikleri değişim ve dönüşüm sürecine girebilir. İçinde yaşanılan sosyal, iktisadi koşullar ve geleceğe dair beklentiler göçün belirleyicisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir yerden bir yere yerleşmek amacıyla gerçekleştirilen göç hareketleri, sadece mekânsal anlamda bir değişim değil aynı zamanda bu sosyal-kültürel çevrenin de değişmesi anlamına gelmektedir. Göç, sadece seçilen varış yerinin çekici koşulları tarafından değil aynı zamanda bu yerin yönü ve mesafesi tarafından da belirlenir. Bu çalışmada Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesinde, İran sınırında yer alan Van şehrinin maruz kaldığı göç hareketlerini incelemektedir. Şehir, çevre illere ve kendi kırsalına sunduğu imkanlar ile sadece nihai bir varış noktası teşkil etmemekte, birçok göçmen için daha uzun mesafeli göçlere hazırlanılan bir toplanma merkezi, bir istasyon şehir özelliği de sunmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde araştırmanın kavramsal ve metodolojik çerçevesi sunulmuştur. Bu bölümde göç kuramları göç hareketlerine genel bakış ile ilgili fikir ve görüşler sunulurken, araştırmada kullanılan metod teknikler de açıklanmıştır. İkinci bölümde alan araştırmasından elde edilen veriler spss programı aracılığıyla analiz edilerek tablolastırılmış, raporlaştırılmış ve yorumlanmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise araştırmada elde edilen bulguların ve literatüre sağladığı katkının genel bir değerlendirmesi sunulmaktadır. Ayrıca göç etme düşüncesi olan kişilerin göç edilecek mekanların sosyal ve ekonomik koşulları ile ilgili sahip oldukları tutuma dair görüşler mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Göç, yoksulluk, işsizlik, kültürel ağlar, ekonomik ağlar

Sayfa Sayısı: XIII+106

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Emin Yaşar Demirci

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

Öznur AKMAN

VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY

INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

October, 2022

MIGRATION, SETTLEMENT AND RETURN IN VAN AS A REGIONAL ARRIVAL CENTER

ABSTRACT

Migration is the movement and/or displacement of groups and individuals from one point to another in terms of spatial location. Displacement is affected by cultural, political, social and economic conditions. The context created by these conditions also affects the displacement of individuals as a driving force. Individuals with similar social life backgrounds create a unique lifestyle. However, with migration, these life practices can enter the process of change and transformation which determines the migrant's social and economic conditions and expectations. migration. In other words, migration does not only mean a spatial change, but also a change in the social-cultural environment determined by the attractive conditions of destination, direction and distance. This study is conducted in Van, a city located in the eastern part of Türkiye bordering with Iran. The city does not only constitute a final destination with the opportunities it offers to the surrounding provinces and its own countryside, but also offers a collection centre and a station city feature for many immigrants to prepare for long distance migrations. The first part of the study offers a conceptual and methodological framework. It deals with migration theories, concepts, methods and techniques used in migration studies. The second part devoted to the data collections from the field, their analysis and tabulation, interpretation and report. In the third and final part, an overall evaluation of research is provided with special reference to its contribution to the research fields related literatures prediction about the structural changes that may occur in the next period. In addition, there are opinions about the attitudes of people who have the idea of migrating to the social and economic conditions of the places to migrate.

Keywords: Migration, poverty, unemployment, cultural networks, economic networks

Quantity of Page: XIII+106

Supervisor: Assoc. Prof. Emin Yaşar Demirci

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	x
ÖNSÖZ.....	xiii
GİRİŞ.....	1
1. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	3
1.1. Kavramsal Çerçeve.....	3
1.1.1. Göç Kavramı	3
1.1.2. Türkiye’de Göç Olgusu.....	7
1.1.3. Van da Göç.....	9
1.2. Göç Teorileri	11
1.2.1. Ravenstein’in Göç Kuramı.....	11
1.2.2. Everett Lee: İtme Çekme Kuramı	12
1.2.3. Petersen’in Göç Kuramı	12
1.2.4. Stouffer ve Kesişen Fırsatlar Kuramı.....	13
1.2.5. Merkez-Çevre Kuramı	13
1.3. Araştırmanın Konusu Ve Yöntemi.....	14
1.3.1. Araştırmanın Konusu	14
1.3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	14
1.3.3. Araştırmanın Problemi ve Alt problemler.....	15
1.3.4. Araştırmada Evren ve Örneklem.....	17
1.3.5. Veri Toplama Yöntemleri ve Analiz.....	18
1.3.6. Sınırlılıklar	18
2. BULGULAR.....	19
2.1. Van’a Göç Eden Nüfusun Sosyo-Demografik Profilleri.....	19
2.1.1. Cinsiyet	19
2.1.2. Yaş	19
2.1.3. Doğum Yerlerine Göre Nüfus.....	20
2.1.4. İlçelere Göre Doğum Yerleri	21

2.1.5.	Nüfusa Kayıtlı Olunan İllere Göre Dağılım.....	22
2.1.6.	Nüfusa Kayıtlı Olunan İllere Göre Doğum Yeri.....	23
2.1.7.	İlçelere Göre Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer	25
2.1.8.	Medeni Durum	26
2.1.9.	Hane Halkına Yakınlık Derecesi.....	26
2.1.10.	Hane Halkı Sayıları	27
2.1.11.	Eş Durumu	28
2.1.12.	Mezun Olunan Okul.....	28
2.1.13.	Mensup olunan Aşiret	29
2.1.14.	Doğum Yeri ve Nüfus Kaydına Göre Aşiret Mensubiyeti.....	31
2.1.15.	İkamet Edilen Mahallelere Göre Aşiretler	32
2.1.16.	Evin Mülkiyet Durumu	33
2.1.17.	Eve Sahip Olunma Şekli	33
2.1.18.	Meslek.....	34
2.1.19.	Sosyal Güvence.....	35
2.1.20.	Aylık Kazanç.....	36
2.1.21.	Eşin Eğitim Durumu	37
2.2.	Van'a Göç Eden Bireylerin Göç Öncesi Yaşamına İlişkin Bilgiler	38
2.2.1.	Van'a Göç Edilen Yer	38
2.2.2.	Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerde İkamet Süresi.....	39
2.2.3.	Tarım Arazisine Sahip Olma Durumu	39
2.2.4.	Tarım Arazisinin Değerlendirilme Şekli.....	40
2.2.5.	Aile Bütçesine Köy Katkısı.....	40
2.2.6.	Köy Katkısı Tutarı.....	41
2.2.7.	Aile Üyelerinin Van veya Başka Bir Yere Göç Etme Durumu	41
2.2.8.	Aile Üyelerinin Göç Yerleri.....	42
2.2.9.	Göçe Karar Veren Aile Üyesi	43
2.2.10.	Göç Etmeden Önce Çalışılacak İşin Hazır Olma Durumu.....	44
2.2.11.	Tek Başına ya da Aile ile Göç Etme Durumu.....	45
2.2.12.	Göç Etmeden Önce Köyde Bulunan Donatılar	45
2.2.13.	Van'dan Önce Başka Bir Yere Göç Etme Durumu	50
2.2.14.	Van'dan Önce Göç Edilen Yerler	50

2.3.	Van'a Göç Edenlerin Kentleşme Deneyimleri	51
2.3.1.	Van'da Yaşanılan Süre	51
2.3.2.	Kendisinin İş Durumu	52
2.3.3.	Eşinin İş Durumu	53
2.3.4.	Kız Çocuğunun Okutulacağı Öğrenim Düzeyi	53
2.3.5.	Erkek Çocuğunun Okutulacağı Öğrenim Düzeyi	54
2.3.6.	Ailede Mevsimlik İşçilik.....	55
2.3.7.	Mevsimlik İşçilik İçin Gidilen Yerler	55
2.3.8.	Doğum Yerine Göre Mevsimlik İşçiliğe Gidilen Yerler.....	57
2.3.9.	Daha Önce Mevsimlik İşçiliğe Gitme Durumu	58
2.3.10.	Mevsimlik İşçilikten Toplam Kazanç	58
2.3.11.	Başka Şehirlere Düzenli Gitme Durumu.....	59
2.3.12.	Bulunduğu Yerden Başka Şehirlere Düzenli Olarak Gitme Nedeni	59
2.3.13.	Van'dan Başka Bir Yere Göç Etme Fikri	60
2.3.14.	Kendisinin İş Durumuna Göre Van'dan Başka Bir Yere Göç Etme Fikri	61
2.3.15.	Göç Etmeme Nedeni	62
2.4.	Van Kent Merkezine Göç Eden Nüfusun Beklentileri ve Sorunlar	63
2.4.1.	Daha Fazla Sağlanacak Gelirle Tercih Edilen İş Kolu.....	63
2.4.2.	Kendisinin İş Durumuna Göre Daha Fazla Sağlanacak Gelirle Tercih Edilen İş Kolu	64
2.4.3.	Tercih Edilen Net Gelir Tutarı	65
2.4.4.	Net Gelir Tutarı ile Çalışılacak Şehir.....	66
2.4.5.	Köye/Memlekete Geri Dönme Durumu.....	67
2.4.6.	Tarım Arazisine Sahip Olma Durumuna Göre Köye Memlekete Geri Dönme Durumu	68
2.4.7.	Evin Mülkiyet Durumuna Göre Köye/Memlekete Geri Dönme Durumu	69
2.4.8.	Nüfusa Kayıtlı Olunan İle Göre Köye/Memlekete Geri Dönme Durumu	70
2.4.9.	Akrabaların Geri Dönmesi Konusundaki Düşünce.....	71
2.4.10.	Göç Ederken ve Sonrasında Destek Görme Durumu.....	72
2.4.11.	Kimden Destek Aldığı.....	72

2.4.12.	Alınan Destek Türü	73
2.4.13.	Yaşanan Uyum Sorununun Türü.....	73
2.4.14.	Van'ın Kültürüne Yakınlık	74
2.4.15.	Göç Edenlerin Çalıştığı İş Kolu	75
2.4.16.	Şimdiki Durumu Değerlendirme.....	76
2.4.17.	Geleceğe Dair Bakış Açısı	76
2.4.18.	İmkân Olursa Yerleşmek İstenilen Şehir	77
2.4.19.	Doğum Yerine Göre Yerleşmek İstenen Şehir.....	78
2.4.20.	Nüfusa Kaydına Göre Yerleşmek İstenen Şehir	79
2.4.21.	Yerleşmek İstenen Şehri Tercih Sebebi	79
2.4.22.	Yaz Ayları İçin Ev Sahibi Olmak İstenen Şehir	80
2.4.23.	Kış Ayları İçin Ev Sahibi Olmak İstenen Şehir	81
2.4.24.	Arkadaş Seçiminde Öncelikler.....	82
2.4.25.	Evlilik Tercihinde Öncelikler.....	83
SONUÇ VE TARTIŞMA.....		84
KAYNAKÇA.....		89
EKLER.....		92
ÖZGEÇMİŞ		
TEZ ORJİNALLİK RAPORU		

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1-1 Örnekleme Tablosu	17
Tablo 2-1 Cinsiyet.....	19
Tablo 2-2 Yaş.....	19
Tablo 2-3 Doğum Yeri (İl).....	20
Tablo 2-4 Doğum Yeri (İlçe)	21
Tablo 2-5 Nüfusa Kayıtlı Olunan İl	22
Tablo 2-6 Nüfusa Kayıtlı Olunan İllere Göre Doğum Yeri	23
Tablo 2-7 İlçelere Göre Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer.....	25
Tablo 2-8 Medeni Durum	26
Tablo 2-9 Hane Halkına Yakınlık Derecesi	26
Tablo 2-10 Göçten Önce Hane Halkı Sayısı.....	27
Tablo 2-11 Göçten Sonra Hane Halkı Sayısı	27
Tablo 2-12 Eş Durumu.....	28
Tablo 2-13 Mezun Olunan Okul	28
Tablo 2-14 Mensup Olunan Aşiret.....	29
Tablo 2-15 Doğum Yeri ve Nüfus Kaydına Göre Aşiret Mensubiyeti	31
Tablo 2-16 İkamet Edilen Mahallelere Göre Aşiretler	32
Tablo 2-17 Evin Mülkiyet Durumu	33
Tablo 2-18 Eve Sahip Olunma Şekli.....	33
Tablo 2-19 Meslek	34
Tablo 2-20 Sosyal Güvence	35
Tablo 2-21 Aylık Kazanç	36
Tablo 2-22 Eşin Eğitim Durumu.....	37
Tablo 2-23 Van'a Göç Edilen Yer	38
Tablo 2-24 Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerde İkamet Süresi	39
Tablo 2-25 Tarım Arazisi.....	39
Tablo 2-26 Tarım Arazisinin Değerlendirilme Şekli	40
Tablo 2-27 Aile Bütçesine Köy Katkısı	40
Tablo 2-28 Köy Katkısı Tutarı.....	41
Tablo 2-29 Aile Üyeleri Van veya Başka Bir Yere Göç Etme Durumu	41
Tablo 2-30 Aile Üyelerinin Göç Yerleri	42
Tablo 2-31 Göçe Karar Veren Aile Üyesi	43
Tablo 2-32 Göç Etmeden Önce Çalışılacak İşin Hazır Olma Durumu	44
Tablo 2-33 Tek Başına Ya da Aile ile Göç Etme Durumu	45
Tablo 2-34 Okul.....	45
Tablo 2-35 Sağlık Ocağı	46
Tablo 2-36 Elektrik Şebekesi	46
Tablo 2-37 Su Şebekesi	47
Tablo 2-38 Yol.....	47
Tablo 2-39 Telefon	48

Tablo 2-40 Cami	48
Tablo 2-41 Kanalizasyon	49
Tablo 2-42 Foseptik	49
Tablo 2-43 Van'dan Önce Başka Bir Yere Göç Etme Durumu	50
Tablo 2-44 Van Dışı Göç	50
Tablo 2-45 Van'da Yaşanılan Süre	51
Tablo 2-46 Kendisinin İş Durumu	52
Tablo 2-47 Eşinin İş Durumu	53
Tablo 2-48 Kız Çocuğunun Nereye Kadar Okutulacağı	53
Tablo 2-49 Erkek Çocuğunun Nereye Kadar Okutulacağı	54
Tablo 2-50 Ailede Mevsimlik İşçilik	55
Tablo 2-51 Mevsimlik İşçilik İçin Gidilen Yerler	55
Tablo 2-52 Doğum Yerine Göre Mevsimlik İşçiliğe Gidilen Yerler	57
Tablo 2-53 Daha Önce Mevsimlik İşçiliğe Gitme Durumu	58
Tablo 2-54 Mevsimlik İşçilikten Toplam Kazanç	58
Tablo 2-55 Başka Şehirlere Düzenli Gitme Durumu	59
Tablo 2-56 Bulunduğu Yerden Başka Şehirlere Düzenli Olarak Gitme Nedeni	59
Tablo 2-57 Van'dan Başka Bir Yere Göç Etme Fikri	60
Tablo 2-58 Kendisinin İş Durumuna Göre Van'dan Başka Yere Göç Etme Fikri	61
Tablo 2-59 Göç Etmeme Nedeni	62
Tablo 2-60 Daha Fazla Sağlanacak Gelirle Tercih Edilen İş Kolu	63
Tablo 2-61 Kendisinin İş Durumuna Göre Daha Fazla Sağlanacak Gelirle Tercih Edilen İş Kolu	64
Tablo 2-62 Tercih Edilen Net Gelir Tutarı	65
Tablo 2-63 Net Gelir Tutarı ile Çalışılacak Şehir	66
Tablo 2-64 Köye/Memlekete Geri Dönme Durumu	67
Tablo 2-65 Tarım Arazisine Sahip Olma Durumuna Göre Köye Memlekete Geri Dönme Durumu	68
Tablo 2-66 Evin Mülkiyet Durumuna Göre Köye/Memlekete Geri Dönme Durumu	69
Tablo 2-67 Nüfusa Kayıtlı Olunan İle Göre Köye/Memlekete Geri Dönme Durumu	70
Tablo 2-68 Akrabaların Geri Dönmesi Konusundaki Düşünce	71
Tablo 2-69 Göç Ederken ve Sonrasında Destek Görme Durumu	72
Tablo 2-70 Kimden Destek Aldığı	72
Tablo 2-71 Alınan Destek Türü	73
Tablo 2-72 Yaşanan Uyum Sorununun Türü	73
Tablo 2-73 Van'ın Kültürüne Yakınlık	74
Tablo 2-74 Göç Edenlerin Çalıştığı İş Kolu	75
Tablo 2-75 Şimdiki Durumu Değerlendirme	76
Tablo 2-76 Geleceğe Dair Bakış Açısı	76
Tablo 2-77 İmkân Olursa Yerleşmek İstenilen Şehir	77
Tablo 2-78 Doğum Yerine Göre Yerleşmek İstenen Şehir	78
Tablo 2-79 Nüfusa Kaydına Göre Yerleşmek İstenen Şehir	79
Tablo 2-80 Yerleşmek İstenen Şehri Tercih Sebebi	79

Tablo 2-81 Yaz Ayları İçin Ev Sahibi Olmak İstenen Şehir.....	80
Tablo 2-82 Kış Ayları İçin Ev Sahibi Olmak İstenen Şehir.....	81
Tablo 2-83 Arkadaş Seçiminde Öncelikler.....	82
Tablo 2-84 Evlilik Tercihinde Öncelikler.....	83

ÖNSÖZ

Altı yaşında iken köyümüzden Van'a göç ettiğimizde, mahallemizin üç ya da dört evden oluştuğunu ve bu kişilerin de Gevaş, Başkale gibi ilçelerden göç ile geldiklerini hatırlıyorum. Bu mahalle daha sonra kocaman bir yerleşim alanına dönüştü. Mahallemize göç eden kişilerin nereden göç ettikleri, sahip oldukları kültürel yapılar çocukluğumdan beri hep ilgimi çekmiştir. Yapacağım tez çalışması bana bu yapıları yakından gözlemleme imkânı sunacaktı. Ancak benim ilgi alanım sadece kendi mahallem ile sınırlı olmayıp Van'ın genel göç yapısı ve oluşan aşiret yapıları gibi kültürel unsurları da kapsıyordu. Yaşadığım şehrin, insanını, mahallelerini, sosyal yaşamını yakından tanımak ve gözlemlemek istiyordum. Böylece çalışmanın ana fikri de ortaya çıktı. Değerli tez danışmanım Doç. Dr. Emin Yaşar DEMİRCİ ve bölüm başkanımız Prof. Dr. Suvat PARİN'in bu çalışmanın hem karar hem de tezin şekillenmesi aşamasında çok büyük katkıları olmuştur.

Lisansüstü öğrenimim boyunca her konuda desteğini esirgemeyen, hayat görüşüme çok büyük katkıları olan, sosyolojik düşünceye duyduğum sevginin daha da katlanmasına vesile olan, bilgi birikimine hayranlık duyduğum, sabrını, vaktini ve emeğini eksik etmeyen değerli hocam Doç. Dr. Emin Yaşar DEMİRCİ'ye,

Yaptığı çalışmalarıyla, sahip olduğu hayat görüşüyle ve iyi bir insan olmanın en değerli örneklerinden biri olan değerli hocam ve bölüm başkanımız Prof. Dr. Suvat PARİN'E,

Her zorlukla karşılaştığımda desteklerini hissettiğim Seval AKMAN, Uğur AKMAN ve Muhammed AKMAN'A,

Yüksek lisans süreci boyunca beni hiç yalnız bırakmayan ve her koşulda yanımda olan, saygı ve sevginin karşılığını öğrendiğim değerli nişanlıma,

Her yorulduğumda güç veren, ayağa kalkmam için destek olan, lisansüstü eğitimimde başarılı olmam için desteğini esirgemeyen, değerli arkadaşlarım; Mülkiye ADANAŞ, Emine YEKTAŞ ve Fatma ARVAS GÜNGÖR'e

Tez çalışmam esnasında destek veren, yardımını esirgemeyen ve her konuda yanımda olan bütün arkadaşlarıma sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

GİRİŞ

Dünya üzerinde yaşayan, bir sosyokültürel ve ekonomik ağ yapısına sahip olan toplumlar bu ağ yapısının oluşmasını ve sürdürülmesini sağlayan temel unsurlardır. Her toplumun kendine ait olan tarihsel bir geçmişi ve ürettiği yaşam pratikleri bulunmaktadır. Tarihsel süreçte ortaya çıkan bazı dinamikler, var olan yerleşik yapıları değiştirmekte ve yeni yaşam biçimleri ortaya çıkarmaktadır. Bahsedilen dinamiklerden biri de göç olgusudur. TDK göç kavramını çeşitli değişkenler ekseninde tanımlamaktadır: “Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret” (TDK, 2015). Bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine hareket etme süreci eşgüdümlü olarak bazı toplumsal dönüşümleri beraberinde getirmektedir. “Göç sadece yaşanan fiziksel mekânın değiştirilmesi değil, sosyal yapının bütün unsurlarını da dönüştüren önemli bir sosyal olgudur. “Göç sürecine katılanlar, tekrar bir sosyalleşme yaşayarak hayatlarındaki bütün ilişkileri yeniden kurmak zorunda kalmaktadır” (Adıgüzel, 2016: 1-2). Bahsedilen yeniden bir yaşamın inşa edilmesi ise çeşitli kültürel ağların aracılığı ile gerçekleşmektedir.

Uluslararası bağlamda bir göç olgusu ise daha karmaşık süreçlere işaret etmektedir. “Küreselleşme ile hızlanan uluslararası göçler ise bu ilişkileri ve sorunları daha da karmaşıklığa kavuşturmakta, yerel yönetimlerden, uluslararası örgütlere kadar, üzerinde herkesin çözüm üretmeye çalıştığı sürekli devinim halinde olan, çok boyutlu bir mesele haline getirmektedir” (2016). Küresel göç, daha uzun mesafelerin söz konusu olduğu, yönetim ve siyaset kavramlarıyla iç içe olan bir konudur. Ekonomik koşulların da etkili olduğu küresel göç hareketlerinin gelişmiş olan Avrupa ülkelerine doğru bir ivme kazandığı göze çarpmaktadır. Suriye, Afganistan vb. gibi yönetsel olarak karmaşık bir süreç yaşayan ülkeler genellikle ağırlıklı olarak göç veren konumdadır.

Van ile ilgili bir göç sürecinden bahsedildiğinde ise hem tarihsel hem de kültürel açıdan zengin ve köklü geçmişe sahip olan kent, yüzyıllar boyunca birçok kültüre ve topluluğa ev sahipliği yapmış, birçok kentten göç alma ve göç verme süreçlerinin önemli bir parçası olmuştur. Van'ın göç alma süreci, kentin kendi kırsal ve yakın illerden yapılan göç hareketlerini kapsamaktadır. Kentin yakın çevresinde bulunan iller göç eden bireyler tarafından bazı açılardan daha güvenli ve gelişmiş olarak nitelendirildiği için çekici bir güce sahiptir. “Van'ın nüfus çekim alanları arasında komşu iller ile kendi kırsal alanı bulunur. Özellikle 1986-1996 yılları arasında Van ve Hakkâri ili kırsalında yaşayan binlerce insan, güvenlik sorunu nedeniyle yaşadıkları yerleri bireysel veya toplu olarak terk ederek Van'a gelmişlerdir” (Deniz, 2015:178). Bölge göz önünde bulundurularak göç hareketlerine neden olan sorunlara değinildiğinde, tarımda makineleşme ve terör göze çarpmaktadır. Teknolojinin insan gücünün yerini alması işsizlik olgusunu beraberinde getirmektedir. Kalkınma konusunda problemler yaşayan Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinin son yıllardaki büyük problemlerinden biri de terör sorunudur. Bu sorundan kurtulmak adına kente yapılan göç hareketleri ise beraberinde kentlerde aşırı nüfus ve yığılmaya neden olmuştur (Akgür, 1997: 44-45).

1.BÖLÜM

1. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Kavramsal Çerçeve

1.1.1. Göç Kavramı

Göç olgusu, toplumlar tarafından geliştirilen etkileşim ağları içerisinde önemli bir yere sahiptir. Göç kavramı ile ilgili literatür incelendiğinde, bu kavrama dair birçok açıklama bulunmaktadır. Uluslararası göç örgütü (IOM), göç kavramını şöyle tanımlamaktadır: "Bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmesi. Süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna, mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin, ekonomik göçmenlerin, aile birleşimi gibi farklı amaçlarla hareket eden kişilerin göçü de dâhildir" (Uluslararası Göç Örgütü (IOM), 2013:36). Bahsedilen nüfus hareketleri kalıcı ya da bir süreliğine olabilmektedir. "Göç, dini, iktisadi, siyasi, sosyal ve diğer sebeplerden dolayı insan topluluklarının hayatlarının tamamını veya bir bölümünü geçirmek üzere bir iskân bölgesinden bir başkasına yerleşmek için yaptıkları coğrafi yer değiştirme hareketidir" (Lecaj, 2019: 50).

Göç, dinamik bir yapıya sahip olması nedeniyle var olan toplumsal yapıları değiştiren bir süreçtir. "Göç, ekonomik yaşamda hem göçle gelenler ve hem de mükimler için yeni koşulları ortaya çıkarmaktadır. Bu koşullar bir taraftan ekonomiye dinamizm kazandırırken diğer taraftan yeni bir egemenlik ve sömürü ilişkisinin oluşumuna zemin hazırlamaktadır. Toplumsal yapılarda büyük çaplı değişime veya aşınmaya neden olan göç, yeni sorun ve fırsat alanlarını da içinde barındıran sınıfsal geçişkenliği hızlandırmaktadır" (Ekici ve Tuncel, 2015: 11).

Göç kavramı, geri dönme amaçlı ya da sürekli olarak yer değiştirme hareketlerine işaret eder. "Göç; ekonomik, sosyal, siyasi, ekolojik ya da bireysel nedenlerle, bir yerden başka bir yere yapılan, bazen geri dönüşü olabilen, bazen de sürekli kalmak koşuluyla coğrafi, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketidir" (Yalçın: 2004, akt., Can, 2011: 14). "Göç, en temelde bir yer değiştirme,

doğup büyüdüğü yeri terk etme olarak tarif edilebilir. Göç, hangi amaçlarla olursa olsun yaşadığı yerden, vatanından bir şekilde kopan veya kopmak zorunda kalan kimselerin yeni yerleşim alanlarına yerleşmelerini ifade eder” (Kirman, 2017, akt., Karakaya, 2020: 96).

Diğer yandan göçün yer değiştirmekten daha fazlası olduğu belirtilmektedir. “Göç insanlık tarihinin bütün dönemleri boyunca var olan bir olgudur. Göç kavramı ile öncelikle belli bir nüfusun bir bölgeden başka bir yere olan hareketi akla gelmekle birlikte, göç coğrafi bir yer değiştirmeden çok daha kapsamlı ve köklü bir muhtevaya sahiptir. Sonuçları itibarıyla sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik birçok öğeyi içinde barındırır” (Sağlam, 2006:33-34). Göçün hem olumlu hem de olumsuz etkileri bulunmaktadır. Mevcut imkanlardan daha fazla nüfusun yararlanmasına olanak sağlanması, yetersiz koşulların iyileştirilmesi olumlu bir çerçeve sunabilir. İş imkanının az veya hiç olmadığı bir bölgeden, imkanları fazla ve işgücü ihtiyacı olan bir bölgeye göç edildiğinde mevcut imkanlardan daha fazla kişi yararlanacak ve işgücü sıkıntısı da giderilmiş olacaktır. Böylece çeşitli sorunların getireceği çatışmalara göç olgusunun hem dengeleyici hem de yapıcı bir faktör olarak etkiye bulunduğu söz edilebilir. Göçler sonucunda ortaya çıkan; konut problemleri, gecekondulaşma, alt yapı sorunları, suçun artışı, eksik istihdam ve işsizlik gibi sorunlar da olumsuz yönlerini oluşturmaktadır (Akkayan, 1979:20-21).

Göçün, yapısal olarak oluşturduğu deseni anlamak adına göç türlerini açıklamak önem arz etmektedir. Göç türlerine dair literatür incelendiğinde altı göç türü karşımıza çıkmaktadır. Bu göç türleri gönüllü/zorunlu, iç/dış ve düzenli/düzensiz göçlerdir. Adıgüzel, Karataş ve Ünal (2020: 19-20), gönüllü göçleri, insanların ikamet ettikleri yerleri kendi iradeleri ile yani serbest veya gönüllü olarak terk ederek başka bir coğrafi mekâna yerleşmeleri olarak açıklamaktadır. Zorunlu göçleri ise insanların yaşadıkları yerlerden kendi iradeleri dışında ölüm tehlikesi, işkence görme ve cezalandırılma korkusu, birtakım şahsi hürriyetlerin sınırlandırılması ve resmi otoritelerin baskıları sonucunda zorunlu olarak terk etmek zorunda kalmaları olarak tanımlarlar. Diğer bir göç türü olan iç göçü, insanların siyasi bir sınır değiştirmeksizin

kendi ülkeleri içinde, zorunlu veya gönüllü olarak yer değiştirmeleri şeklinde açıklarken, dış göçün insanların zorunlu veya gönüllü olarak yaşadıkları ülkeden belli bir süreliğine veya sürekli olarak ayrılarak, başka bir ülkeye göç etmeleri olduğundan bahsetmektedirler. (Adıgüzel vd., 2020), düzenli göçün, birey veya toplulukların göç veren ve göç alan her iki ülkenin izniyle, yasal yollarla vatandaşı oldukları ülke dışındaki bir ülkeye girişlerini, o ülkede kalışlarını ve o ülkeden çıkışlarını ifade ederken, yasa dışı yollardan, vatandaşı oldukları ülke dışındaki bir ülkeye girişleri, o ülkede kalışları ve o ülkeden çıkışları düzensiz göç olduğunu dile getirmektedirler.

Göçü oluşturan basamaklardan olan uyum ve bütünleşme, kalıcılığı sağlayan önemli unsurlardır. "Göç, çeşitli etkenlerin insan zihninde meydana getirdiği istemli/kasıtlı ya da istemsiz güdülenmelerin, mekânda yer değiştirme amacıyla eyleme dönüşümü ile başlar. Mekânda yer değiştirme konma, konaklama, yerleşme, uyum ve bütünleşme aşamalarıyla devam eder. Göç edilen, yerleşilen yerde uyum gerçekleşemediği sürece göç eylemini tamamlanmış kabul etmek eksik olur; çünkü vardığı yere uyum sağlayamamış birey, aile ya da grup potansiyel bir göçmendir. İlk fırsatta yeniden yer değiştirme eğiliminde olacaktır" (Çakır, 2011: 131.) Dolayısıyla uyum sağlama süreci olumsuz yönde ilerlediğinde bireylere bir tür yeniden uyum süreci yaşatabilmektedir. "Zamanda ve mekânda toplulaştırma, yarattığı filtrasyon tesiriyle kişileri yaşayacağı topluluğa yeniden uyuma zorlayan ve zorlamayan yer değiştirmeleri ayrıştırma olanağı yaratmaktadır. Böylece göç, kişileri yeni bir topluluğa götüren dolayısı ile yeniden uyum sağlama sorunlarıyla karşı karşıya bırakan bir yer değiştirme olmaktadır" (Tekeli, 1997: 9-10).

Göç ile ilgili olan bir diğer kavram ise küreselleşme kavramıdır. Küreselleşme dünya genelinde yapılan yer değiştirmelerin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. "Küreselleşmenin bir sonucu olarak, daha çok kişi ve toplum piyasası ekonomisine dahil olmaktadır" (Weiner, 1993, akt., Kaygısız ve Aktel, 2018). Piyasa ekonomisine dahil olan bireyler bir yandan bazı gelişmiş ülkeler tarafından ucuz iş gücü olarak görülürken, bir yandan da genel anlamda bir dışlanma mekanizmasıyla karşı karşıya kalabilmektedirler. Küreselleşmenin getirdiği dünyanın her yerine kolay bir şekilde

ulaşma, üretilen mal ve hizmetlere kolay erişim sağlanabilmesi bahsedilen piyasa ekonomisinin daha da güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

Kentleşme ve şehirleşme kavramları da güç ile ilintili kavramlardır. Kentleşme; şehir sayısının ve şehir nüfusunun artması şeklinde değerlendirilebilir. şehirleşme ise; toplumun sosyal ve ekonomik yapısındaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan bir nüfus hareketidir. şehirleşme, gelişmiş lkelerde 19. yüzyıl başlarında, Türkiye'de ise 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra hız kazanmıştır. Kentli nüfusun doğal olarak artmasında; doğum ve ölüm arasındaki fark ve g etkilidir (Kerem, 1998: 109).

Gn yakından ilintili olduğu bir diğer kavram yoksulluktur. Tümtaş ve Ergün (2014:1), dünya genelinde görülen en önemli iki sorun olan güç ve yoksulluğun, küreselleşme çerçevesinde uygulanan neoliberal politikalar ve yine küreselleşme kapsamında artan hareket serbestisi ile mekânsal olarak, geçmişe oranla, çok daha geçişken bir yapıya büründüğünden bahsetmektedir. Başka coğrafiyalarda, kapitalist sistem kaynaklı olarak görülen sosyoekonomik yetersizlik ve savaş, siyasal çatışmalar, deprem, iklim vb. koşullara bağlı olarak insanların çok daha hızlı bir şekilde g kararı almakta ve uygulamakta olduğunu belirtir. Kentleri ise bu sürecin en iyi gözlemlendiği mekânsal birimler olarak tanımlamaktadır. Çünkü kentler aldığı gler ile bir yandan kırsal yoksulluğun taşındığı mekânlar haline gelirken, öte yandan da kapitalist sistemin en temel ihtiyaçlarından olan ucuz işgücü ve tüketimin yoğunlaştığı mekânlar haline gelmektedir. Onlara göre bu durum soluksuz bir şekilde devam etmektedir. Yaşanan bu sürecin en korunaksız kesiminin ise çoğunluğunu g ile gelenlerin oluşturduğu kent yoksulları olduğunu belirtmektedirler. Göçmenler geldikleri kentte başta işsizlik ve enformel istihdam kıskacında sıkışarak, eşitsizliklere maruz kalmakta ve sosyo-mekânsal olarak da dışlanma mekanizmalarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar.

1.1.2. Türkiye’de Göç Olgusu

Türkiye’de, yer değiştirme hareketlerinin iki temel sebebi olduğu dile getirilmektedir. Bunlarda ilki, kırsal yaşamının iticiliği, kentin çekiciliği ve kültürel nedenlerdir. Kırsal yaşamın yoksulluk, ekonomik ve sosyal koşulların yetersizliği gelişmemiş mekanlardan, gelişmiş mekanlara doğru bir göç güzergahı oluşturmaktadır. Türkiye’de Cumhuriyet Dönemi ile kırsal alandaki yoksulluk ve 1950’li yıllarda yapılan Marshall yardımları çerçevesinde yaşanan bazı olaylarla birlikte kitleler daha iyi bir yaşam umuduyla kentlere akın etmişlerdir. Göç ve yer değiştirme hareketlerini meydana getiren ikinci etken ise, göçün yoksulluğu tetikleyen bir neden haline gelmesidir. Kırsal kente yapılan göçlerle birlikte, kentsel nüfusta oluşan yoğunluk ve bu yoğunlukla birlikte kentte yaşam koşullarının daha da kötüleşmesi, kentlerden kentlere doğru bir göç hareketine neden olmaktadır. Özellikle 1980 sonrası uygulanmaya başlayan Neo-liberal politikalar, sosyal devlet anlayışının zayıflaması ve küreselleşmeyle birlikte yoksulluk görüntülerinde artış olduğu belirtilmektedir. (Ergün ve Tümtaş, 2014: 6-7). Göç eğilimleri genel bir değerlendirmeye tabi tutulduğunda, var olan hoşnutsuzlukların gidilecek olan yerde ortadan kalkacağı ya da kaldırılacağı fikri ortaya çıkmaktadır. “Göç olgusunu ele alan çalışmalara bakıldığında, özellikle de Türkiye gibi ölkelerde iç göç çalışmaları incelendiğinde; göçlerin kırsal alanlardan kentsel alanlara, gelişmemiş kentlerden, büyükşehirlere doğru bir seyir izlediği sonucu karşımıza çıkmaktadır. Temel göç nedeni ne olursa olsun (ekonomik, siyasi, kültürel vb.) kırsal alanlardaki sorunların ve hoşnutsuzlukların kentsel alanlarda ortadan kaldırılabilceği/azaltılabileceği algısı kentsel alanlara yönelik göç sürecini hızlandırmaktadır” (Gül ve Ergün: 2014, akt., Ergün ve Tümtaş, 2016: 1349).

Osmanlı Devleti’nin savaşlar sonrası toprak kaybetmesiyle, Anadolu’ya doğru göç hareketleri başlamıştır. Bunun temel nedeni Batı Anadolu’nun güvenli bir yer olarak görülmesidir. Özellikle Kırım, Kafkasya ve Balkanlardan gelen göçmenler Anadolu’ya akın etmiştir. Osmanlı Devleti Türk, Müslüman ve Gayri Müslim

göçmenlere kucak açmış, din ve ırk ayrımı yapmaksızın gelenlerin barınma ve iskân edilmelerini sağlamıştır (İnalcık vd.,1980, akt., Aktel, Kaygısız, 2018: 587).

Cumhuriyet döneminden itibaren ise Türkiye'ye gelen göçmenlere bakıldığında ilk olarak 1922-1938 yılları arasında 384 bin göçmenin Yunanistan'dan geldiği görülmektedir. (Vatandaş, 2016, akt., Çakı, 2018: 30). Daha sonra 1923-1945 yılları arasında 800 bin kişi Balkanlar'dan, 1933-1945 yılları arasında 800 bin kişi Almanya'dan, 1988 yılında 52 bin kişi Irak'tan, 1989 yılında 345 bin kişi Bulgaristan'dan, 1999 yılında meydana gelen iç karışıklıklar sebebiyle 17.746 kişi Kosova'dan Türkiye'ye göç etmiştir. Son olarak 2011 yılında Suriye'de Arap Bahar'ının yaşanması sonrasındaki karışıklık sonucunda yaklaşık 3,5 milyon civarı Suriyeli göçmenin Türkiye'ye geldiği bilinmektedir (Dönmez Kara, 2015, Georgeon, 2005, akt., Çakı, 2018:31). Ortaya çıkan bu göç dalgası dünya geneline yayılan bir mülteci krizini de beraberinde getirmiştir. "Suriye'de çatışmaların artması ülkeyi bir iç savaşa doğru sürüklemiştir. Suriye'deki çatışmaların ülke geneline yayılması ve hayatın yaşanmaz hale gelmesiyle kendilerini tehlikede gören sivil halk göç etmek zorunda kalmıştır. Böylece Suriye'de meydana gelen silahlı çatışmalar ve şiddet olayları beraberinde dünyanın en büyük nüfus hareketi ve mülteci krizlerinden birini yaratmıştır (Tunç: 2015, akt., Özdemir, 2017:122).

Suriye'den ilk göç dalgasının Türkiye'ye giriş yaptığı il ülkeye komşu olan Hatay ilidir. "Suriye'den Türkiye'ye gelen ilk Suriyeli mülteci kafilesi Hatay'ın Yayladağı ilçesi Cilvegözü sınır kapısından giriş yapmıştır. Bu tarih itibariyle sayıları giderek artan Suriyeli mülteciler için birçok kentte kamplar kurulmuş ve mültecilerin bir kısmı bu kamplara yerleştirilmiştir (Kanat ve Üstün, 2015: akt., Özdemir, 2017: 122).

Türkiye'nin bir dönem Avrupa ülkelerine göç veren bir konumdayken son zamanlarda göç alan bir konuma geldiği vurgulanmaktadır. "1960'lı yıllardan sonra Türkiye Avrupa ülkelerine "göç veren" ülke konumundayken, son yıllarda göç veren bir ülke konumundan ziyade "göç alan" bir geçiş ülkesi olarak görülmektedir. Anlatılanlardan yola çıkılarak denilebilir ki Türkiye sadece göç alan veya göç veren

bir ülke değil, önemli noktalar arasında yer alan bir “g geçiş ülkesi” olmaktadır” (nal, 2014, akt., akı, 2018: 31).

Türkiye’nin sadece g veren ya da g alan bir ülke değil göçmenler tarafından aynı zamanda g güzergahları belirlenirken geçiş ülkesi olarak konumlandırıldığı sylenabilir. Daha kuruluşunun ilk yıllarında uluslararası bir nüfus mübadelesi sonucunda nüfusu önemli ölçüde gle yenilenen Türkiye aynı yıllarda yine yüksek oranlarda bir soydaş göçüyle karşılaşmış, bunu İkinci Dünya Savaşı sonrasında köylerden kentlere gerçekleşen i gler ve uluslararası işçi gleri takip etmiştir. Soğuk Savaş sonrasında hızlı bir şekilde yayılan küreselleşme ve Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne (AB) yelik süreci gibi birçok gelişme ulusal ve uluslararası dinamikleri etkilemiş ve bu süreç Türkiye’ye yönelen göçmen ve sığınmacı örüntüsünde belirgin değişikliklere yol açmıştır. Türkiye, son yirmi yıl içinde sadece “g veren” ve “g alan” bir ülke konumunda değil, aynı zamanda başka ülkelere gitmek isteyen ülke vatandaşları için geçiş yapabilecekleri bir “g geçiş ülkesi” konumuna gelmiştir. (Hammar, 1990, akt., İçduygu, Erder, Gençkaya, 2014:13).

1980’lere kadar devam eden kırdan kente göç, 1980 sonrası liberal politikalar ve 1985’lerden sonra yaşanan terör olayları nedeniyle farklı bir boyut kazanmıştır. Bu tarihlerden sonra sadece kırdan kente değil, kentler arası gler de dikkat çeken oranlarda artmıştır. Türkiye’de kentleşme Batı lkelerinde olduğu gibi sanayileşmeye bağlı olarak gelişmemiş olmasına karşın, zamanla iş bulma ve diğer ekonomik faktörler göç hareketlerinin temel yapısını oluşturmuştur. Politik nedenler, tarım alanındaki gelişmeler, ulaşım ve iletişim imkânlarının gelişmesi, sosyo-psikolojik nedenler g sürecini hızlandıran diğer nedenler olarak ön plana çıkmaktadır (Adığzel, 2018, Adığzel, 2017, akt., Adığzel, Karataş, nal, 2020: 21).

1.1.3. Van da G

Van, sahip olduğu coğrafi özellikler ve askeri-stratejik konumu nedeniyle tarih boyunca birçok medeniyet için öne çıkan bir kent olmuştur. Osmanlı Devleti’nin son döneminde de neminini koruyan Van, I. Dünya Savaşı yıllarında çıkan Ermeni İşyanları

ve ardından gerçekleşen Rus işgali şehrin zarar görmesine yol açmıştır. Savaş sonrasında muhaceretten dönenler ve evleri tahrip olanlar eski şehirde barınacak bir yer bulamadıkları için gölden 7-8 km uzaklıkta daha az tahrip edilmiş olan bağ ve bahçelik alanlara yerleşmiş ve yeni Van şehrini meydana getirmişlerdi. Van, Cumhuriyetin ilanı ile yeni devletin vilâyetleri arasında yer almıştı. Bu dönemde yeni devletin kuruluş felsefesi çerçevesinde vilayetlerin bayındırlık, iktisadi, sosyal, kültürel gibi alanlardaki sorunları giderilmeye çalışılırken, bu bağlamda I. Dünya Savaşı yıllarında yakılıp yıkılan Van'ın yeniden kalkındırılması için çalışmalara başlanmıştır. (Kardaş, 2022: 910)

Özellikle 1980 sonrası zorunlu olarak göç eden ve Van il merkezinde ikamet eden göçmenlerin büyük bir kısmı, Van'ın Başkale, Bahcesaray, Çatak, Gürpınar ve Çaldıran gibi dağlık ilçelerinden, Hakkâri'nin Çukurca ve Yüksekova ilçelerinden, Şırnak'ın köylerinden, Siirt merkez köylerinden ve Bitlis'in Mutki ilçesinden gelenlerden oluşmaktadır. Bu göçler bireysel ve aileler şeklinde olduğu gibi gruplar halinde de gerçekleşmiştir (Deniz ve Etlan, 2009, akt, Uğurlar, 2019: 479). Günümüzde de hala kent bu yerleşimlerden göç almaya devam etmektedir. Bunların dışında kentte (il merkezi) eğitim, sağlık, emniyet vb. resmî kurumlara bağlı olarak İstanbul, İzmir, Ankara vb. illerden de tayin, eğitim gibi nedenlerden dolayı göç hareketleri gerçekleşmeye devam etmektedir. Bir başka ifade ile Van merkez gerek kendi il sınırları içinde gerekse komşu illerden sosyal, ekonomik, siyasi vb. nedenlerle göç edilen ve tercih edilen bir yerleşim yeridir. Memur ve öğrenciler hariç, Van, genellikle kısa mesafeli göçlerde tercih edilen bir mekandır (Coşkun, 2013, akt., Uğurlar, 2019: 450).

Bölge göz önünde bulundurularak göç hareketlerine neden olan sorunlara değinildiğinde, tarımda makineleşme, köy boşaltmaları ve terör göze çarpmaktadır. Teknolojinin insan gücünün yerini alması işsizlik olgusunu beraberinde getirmektedir. Kalkınma konusunda problemler yaşayan Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinin son yıllardaki büyük problemlerinden biri de terör sorunudur. Bu

sorundan kurtulmak adına kente yapılan göç hareketleri ise beraberinde kentlerde aşırı nüfus ve yığılmaya neden olmuştur (Akgür, 1997: 44-45).

1.2. Göç Teorileri

1.2.1. Ravenstein'in Göç Kuramı

Ravenstein göç ile ilgili yedi kanundan bahsetmektedir. Bunlar; mesafe, göç ve basamakları, yayılma ve emme süreci, göç zincirleri, doğrudan göç, kır-kent yerleşimciler farkı, kadın erkek farkı gibi kanunlardır. Ona göre göçmenlerin büyük bir kısmı kısa mesafelere göç etmektedirler. Yapılan göçler, gidilen yerlerde yeni dalgalanmalar oluşturarak başka göçleri ve kitlesel hareketleri tetiklemektedir. Bu hareketliliğin ise sanayi ve ticaret merkezlerine doğru olduğunu dile getirir. Ve gelişmişlik, nüfus yoğunluğu üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir (İnce, 2019: 2583). Yine göçün başka bir boyutu; sanayi ve ticaretin gelişmesiyle kentte meydana gelen hızlı büyüme; çevredeki grupları hızla kente doğru çekmektedir. Basamaklı bir biçimde, kente gelenlerin seyrelttiği mekanları bu defa uzaktan gelenler doldurmakta, yeni dalgalar meydana getirmektedir. Yayılma ve emme süreci ise birbirini destekler niteliktedir. Ortak nokta ise her ikinin ulaşmak istedikleri amaçtır. Temel amaç kentin getirisinden pay alma ve iyi bir yaşam düşüncesi yayılma sürecini hızlandırırken, bu eğilimler neticesinde sanayinin ihtiyaç duyduğu iş gücü karşılanmakta ve nüfus bu bölgelerde emilmektedir. Ona göre göç zincirleme olarak gelişen bir olgudur. Göç veren yerlerin aynı zamanda göç aldığı, bu durumun zincirleme bir şekilde devam ettiğine dikkat çeker. Doğrudan göç kavramından kastettiği durum; göçün doğrudan basamaksız şekilde gerçekleşmesidir. Kent- kır yerleşimcilerle ilgili yaptığı değerlendirmede ise; kentte yaşayan bireylerin kırdaki yaşayanlara oranla daha az göç etme eğilimi taşıdıklarına işaret eder. Bir diğer göç kanunu olan kadın- erkek farkı meselesinde cinsiyete dayalı bir yorum yapmakta ve kadınların erkeklerden daha fazla göçe meyilli olduklarını vurgulamaktadır (Çağlayan, 2006:69-70).

1.2.2. Everett Lee: İtme Çekme Kuramı

Everett Lee; itme çekme kuramıyla göç kavramının karakteristiğine dikkat çekmektedir. Göç kavramına ait çeşitli itici ve çekici faktörlerden bahseder. Bunlar; yaşanan yerle ilgili faktörler, gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler, işe karışan engeller, bireysel faktörlerdir (Yalçın: 2004, akt., Çağlayan, 2006: 72). Ona göre hem yaşanan hem de göç edilen yerde itici ve çekici faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler kişisel ve göreceli bir biçimde karşımıza çıkar. Bu nedenle demografik özellikler (yaş, cinsiyet, ırk) itici ve çekici faktörlerin bireysel olarak farklılık göstermesine yol açmaktadır. Onun değerlendirmesiyle olumlu koşullar çekici faktörler, olumsuz koşullar ise itici faktörlerdir.

1.2.3. Petersen'in Göç Kuramı

Diğer bir göç kuramcısı olan Petersen; itme-çekme faktörleri konusunda farklı bir yaklaşım sergilemektedir. Petersen'e göre bir yerde itici faktörler olarak görünen koşullar, tarihsel zaman içerisinde çekici faktörler konumuna gelebilir. Bu tarihsel zamanın getirdiği değişiklik çekici faktörlerin değişimi için de geçerlidir. Petersen göç olgusunu beş şekilde sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma; ilkel göçler, zoraki ve yönlendirilen göçler, serbest göç, kitlesel göç şeklindedir. İlkel göçler, doğal çevrenin itme etkisiyle oluşan göçlerdir. Zoraki ve yönlendirilen göçler, sosyal şartların oluşturduğu baskının bir sonucudur. Serbest göç tipinde ise herhangi bir baskı unsuru ya da itici faktörler etkili değildir. Herhangi bir belirleyiciden yoksundur. Bireysel kararlar etkilidir. Kitlesel göçleri, teknolojik gelişmelere paralel olarak gelişen bir durum olarak değerlendirmektedir. Ona göre ulaşım yollarının ve olanaklarının gelişmesiyle göç kitlesel bir düzeye ulaşmaktadır (Petersen, 1958, akt., Çağlayan, 2006.:75-76).

1.2.4. Stouffer ve Kesişen Fırsatlar Kuramı

Stouffer; Kesişen Fırsatlar Kuramı'nda göçü açıklarken mesafe, göç edilen yerdeki imkanlar ve bu imkanların miktarına dikkat çeker. Ancak mesafe kavramı göç etme açısından diğerlerinden daha önemli bir konumdadır. "Stouffer net bir şekilde herhangi iki merkeze yönelecek olan göçte, çekme faktörlerinin önemli olduğunu, fakat bu faktörlerin önemini belirleyen temel noktanın da mesafe olduğunu dile getirmektedir. Buna göre, belli bir mesafeye göç edecek kişilerin sayısı bu mesafedeki iş imkânlarının çokluğuyla doğru orantılıdır" (2006:77). Stouffer'e göre, gidilecek olan yerdeki ekonomik olanaklar göç edecek kişilerde çekici bir etki oluştururken, kat edilecek mesafenin kısa olması da göç kararını olumlu yönde etkilemektedir.

1.2.5. Merkez-Çevre Kuramı

Merkez-Çevre Teorisi göçü açıklarken gelişmiş ve gelişmemiş ülkeleri konu edinmektedir. Bu teoriyi Bağımlılık Okulu geliştirmiştir. Bu okula göre dünya; merkez-çevre olarak ikiye ayrılmıştır (Kızılcı:2004, akt., Yalçın, 2004:35). Çevrenin merkeze olan zorunlu bağımlılığı önemli ölçüde göçü etkilemektedir. Ancak bu bağımlılık tek yönlü değildir. Çevre ülkeler, az gelişmişlik ya da gelişmemiş olmalarına rağmen merkez ülkeler için önemli bir konumdadır. Merkez ülkelerin sermayelerini artırmak ve ucuz işgücü sağlamak için çevre ülkelere ihtiyaç duyması, merkez ülkeleri de çevreye bağımlı hale getirmektedir (2004: 35-36).

Yapılan literatür incelemesinde; uluslararası göç kuramları ve ulusal alanda yapılan çalışmalar çeşitli kentlerde, çeşitli sorunların gün yüzüne çıkmasında etkili olmaktadır. Genel geçer ve kabul gören bu kuram ve açıklamalar, yapılan bilimsel çalışmalarda bazı boşlukları doldursa da daha yerel çalışmalara ve açıklamalara ihtiyaç duyulduğu açıktır. Her toplum kendine özgüdür ve yapısal olarak farklıdır. Bu nedenle daha lokal değerlendirmeler ve çalışmaların yapılmasının, Türkiye'de iç göç konusunu anlama açısından önemli bir eksiği kapatacağını öngörmekteyiz.

1.3.Araştırmanın Konusu ve Yöntemi

1.3.1. Araştırmanın Konusu

Göç, birçok yapıyla iç içedir. Yoksulluk, işsizlik, daha iyi şartlarda yaşamını idame ettirme arzusu, kırsal düzenin sınırlandığı koşullar, siyasi süreçlerin karmaşıklığı, daha demokratik ve özgürlükçü bir yaşam fikri göç hareketlerinin ana kaynağını oluşturmaktadır. Bahsedilen faktörlerden ekonomik ve kültürel ağlar da göç olgusunu anlama açısından önemli unsurlardır. Göç etmeyi düşünen kişiler bu kararı alırken gittikleri yerlerde önceden oluşturulmuş sosyal ve kültürel ağlar mevcut olduğunda yer değiştirme hareketlerini daha kolay gerçekleştirebilirler. Bu sosyal ve kültürel oluşumlar; aşiret, dernek, akraba, hemşeri vb. gibi yapılardır. Bu yapıların Van'da nasıl bir etkiye sahip olduğu, bu oluşumların içerdiği ekonomik ağlar araştırma açısından önemli bir konumdadır. Kentin genel yapısı incelendiğinde, aşiret, akrabalık gibi ağların büyük bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Çalışmada, bölge genelinde yapılan göçlerin; bu ağlar içerisinde nasıl geliştiği, kırsal kesimdeki üretim biçimlerinin kent yaşamı ile devam ettirilip ettirilmediğine dair bir çözümleme bulunmaktadır.

1.3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı; Van kentinde yaşayan bireylerin göç kavramını nasıl anlamlandırdıkları, Van'ın göç eden toplumsal gruplar ve bireyler tarafından potansiyel olarak nasıl değerlendirildiğini anlamaktır. Çalışmanın odak noktası, göç hareketlerinin gerçekleşmesinde itici bir güç olan toplumsal şartların Van'da nasıl bir etkiye sahip olduğunu belirlemektir. Toplumsal şartlardan kasıt, bir toplumun sahip olduğu ve göçün de arka planını oluşturan sosyoekonomik ve sosyokültürel yapılardır. Van'da yaşayan bireylerin, güncel anlamda yer değiştirirken rotalarını neye ve hangi şartlara bağlı olarak seçtikleri, sonraki süreçte ortaya çıkabilecek göç fikrinin de hangi kriterler esas alınarak

belirlendiği araştırma kapsamında incelenmiştir. Bir sonraki göç hareketlerinin yönü, süresi ve Van kentinin tüm bu süreçlerdeki konumu (kalıcılığı ya da sürekli bir konaklama yeri olarak görülmesi) önemlidir. Araştırmada genel olarak öne çıkan koşulların (sosyal, ekonomik ve kültürel), göç kararında ne oranda etkili oldukları tartışılmıştır. Ayrıca, göç hareketleri gerçekleşirken göç edilen yer ve daha önce yaşanan mekanlar çeşitli faktörler ışığında (eğitim, yoksulluk, daha iyi yaşama arzusu, oluşturulan ağlar, hemşerilik vb.) derinlemesine bir analiz ile güncel bir biçimde ele alınmıştır. Çalışma üç boyutta ele alınmıştır. İlk olarak, göç ile ilgili kavramsal ve kuramsal çerçeve oluşturularak, bilimsel bir bakış açısı sunulmuştur. İkinci olarak yapılan alan çalışmaları derlenerek analiz edilmiştir. Son olarak da analizlerden elde edilen kodlarla göç olgusunun arka planına ve bağlamına dair Van ile ilgili yeni bir tartışma yürütülmüştür.

1.3.3. Araştırmanın Problemi ve Alt problemler

Araştırmanın ana sorunsalını; “Van’a göçle yerleşen nüfusun, kentte kalma ve göç eğilimleri nasıl bir tablo oluşturmaktadır? “Tartışması meydana getirmektedir.

- 1) Van kent merkezine göçle gelen nüfusun aile yapısı ve hane halkı sayısında nasıl bir değişim ortaya çıktı?
- 2) Van’a göçle yerleşen nüfusun evlilik pratiklerinde nasıl bir değişim ortaya çıkmıştır?
- 3) Van kent merkezine göçle gelen ve aşiret kimliği taşıyan bireylerin kentleşme sürecine bağlı olarak aşiret kimliği nasıl bir değişim geçirmiştir?
- 4) Van kent merkezine yerleşen nüfusun toplumsal cinsiyet algılarında bir farklılaşma yaşanmış mıdır?
- 5) Van’a göçle gelen nüfusun mevsimlik işçi ve diğer göç eğilimleri nasıl bir tablo oluşturmaktadır?

- 6) Van'a göçle gelen bireylerin geldikleri köy ya da memleketlerine geri dönme konusundaki düşünceleri nelerdir?
- 7) Van'a göçle gelen nüfusun geldikleri yerdeki yapıyla ilişkileri (arazi, mülkiyet, tarla, hayvan varlığı) ne yöndedir?

1.3.4. Araştırmada Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Van kent merkezinde bulunan 23 mahalle oluşturmaktadır. Bu mahallelere bağlı olarak örneklem sayısı; tesadüfi örneklem yoluyla 373 kişi olarak belirlenmiştir. 373 kişilik örneklemini oluşturan bireylerin 119'u kadın, 254 erkek katılımcıdır. Örneklemin ilçelere ve mahallelere dağılım oranı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1-1 Örneklem Tablosu

İpekyolu		
	Mahalle Nüfusu	Katılımcı Sayısı
Alipaşa Mahallesi	22239	22
Bostaniçi Mahallesi	31511	32
Cevdet Paşa Mahallesi	20515	19
Hacibekir Mahallesi	18946	17
Halilağa Mahallesi	21214	21
Karşıyaka Mahallesi	19948	19
Selimbey Mahallesi	20929	20
Seyit Fehim Arvasi Mahallesi	16922	17
Vali Mithat Bey Mahallesi	20458	15
Yeni Mahallesi	17431	17
Toplam	210113	199
Tuşba		
Abdurrahman Gazi Mahallesi	18903	17
Akköprü Mahallesi	12981	10
Altintepe Mahallesi	14477	14
Bardakçı Mahallesi	10721	8
Beyüzümü Mahallesi	12076	10
İskele Mahallesi	12435	7
İstasyon Mahallesi	11745	9
Kalecik Mahallesi	14656	12
Seyrantepe Mahallesi	19109	16
Toplam	127103	103
Edremit		
Şabaniye	19359	19
Süphan	18644	19
Eminpaşa	17950	17
Erenkent	16583	16
Toplam	83283	71
GENEL TOPLAM	420499	373

1.3.5. Veri Toplama Yöntemleri ve Analiz

Çalışmada ilk olarak, teorik çerçeve oluşturulup, daha sonra saha çalışmalarının, bilimsel yöntemlerden olan nicel yöntemle gerçekleştirilmesi uygun görülmüştür. Çalışmada veriler anket (survey) tekniği ile toplanmıştır. Anket tekniğinde öncelikle çalışılacak olan evren ve evrendeki örneklem grubu belirlenmiştir. Bu çalışmada evren olarak Van ili baz alınmıştır. Daha sonra örneklem grubuyla yapılan anketlerden elde edilen veri setleri Spss programıyla analiz edilerek raporlaştırılmıştır. Göç olgusunun arka planını oluşturan; ekonomik, sosyal ve kültürel değişkenleri nicel verilerle değerlendirme imkânı sunulmuştur.

1.3.6. Sınırlılıklar

Araştırmada alan çalışması yapılırken, araştırmayı sınırlayan en önemli durum araştırmacının resmî kurumlar tarafından gönderilen, gerçek kimliğini gizleyen bir kişi olduğuna dair düşüncedir. Alan çalışmasında bu fikir nedeniyle bazı kişiler anket çalışmasına katılmayı kabul etmemişlerdir. Araştırmayı sınırlayan bir başka düşünce ise dolandırıcılık olaylarının son zamanlarda artmasından ötürü, çalışmacının dolandırıcı olarak görülmesidir. Dolandırıldığını dile getiren kişilerden birkaçı, bir daha dolandırılmak istemediklerini belirterek çalışmaya katılmayı reddetmişlerdir. Üçüncü olarak; araştırmacı resmî kurumlar tarafından gönderilen sosyal ve ekonomik destek çalışmacısı olarak algılanmıştır. Bu durum katılımcıların, ekonomik destek verilip verilmeyeceğine bağlı olarak ankete katılım göstereceklerine dair bir problem durumuna neden olmuştur.

2. BÖLÜM

2. BULGULAR

2.1. Van'a Göç Eden Nüfusun Sosyo-Demografik Profilleri

2.1.1. Cinsiyet

Tablo 2-1 Cinsiyet

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Kadın	119	31,9
Erkek	254	68,1
Toplam	373	100

Tablo 2-1'e göre; Van kent merkezinde yapılan anket çalışması toplam 373 katılımcıdan oluşmaktadır. Bu katılımcıların %31,9'unu kadınlar, %68,1'ini erkekler oluşturmaktadır.

2.1.2. Yaş

Tablo 2-2 Yaş

Yaş	Sayı	Yüzde
20'nin Altı	1	0,3
20-29 Arası	70	18,8
30-39 Arası	106	28,4
40-49 Arası	94	25,2
50-59 Arası	67	18
59'un Üstü	35	9,4
Toplam	373	100

Tablo 2-2'e göre katılımcıların yaşları incelendiğinde örneklemin %0,3'ünü 20'nin altı oluştururken, %18,8'ini 20-29 yaş, %28,4'ünü 30-39 yaş arası, %25,2'sini 40-49 yaş, %18'ini 50-59 yaş aralığı, %9,4'ünü ise 59 yaş üstü oluşturmaktadır.

2.1.3. Doğum Yerlerine Göre Nüfus

Tablo 2-3 Doğum Yeri (İl)

Doğum Yeri (İl)	Sayı	Yüzde
Ağrı	6	1,6
Batman	4	1,1
Bitlis	5	1,3
Hakkâri	19	5,1
İstanbul	5	1,3
Muş	3	0,8
Şırnak	14	3,8
Van	307	82,3
Diğer	10	2,68
Toplam	373	100

Tablo 2-3'e göre; yapılan araştırmada katılımcıların %82,3'nün Van ili doğumlu oldukları belirlenmiştir. Doğum yerine göre sıralamada Hakkari %5,1 ile ikinci sırada yer alırken, onu %3,8 ile Şırnak; %1,6 ile Ağrı, %1,3 ile Bitlis, %1,3 ile İstanbul takip etmektedir. Tablo 2-3'teki dağılım incelendiğinde, Van iline yakın konumda bulunan çevre illerin, kente göç verme oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

2.1.4. İlçelere Göre Doğum Yerleri

Tablo 2-4 Doğum Yeri (İlçe)

Doğum Yeri (İlçe)	Sayı	Yüzde
Ağrı Diyadin	2	0,5
Ağrı Patnos	2	0,5
Batman Merkez	2	0,5
Bitlis Tatvan	3	0,8
Hakkâri Merkez	16	4,3
Hakkâri Yüksekova	2	0,5
İstanbul	2	0,5
Şırnak Beytüşşebap	8	2,1
Şırnak Merkez	3	0,8
Van Bahçesaray	20	5,4
Van Başkale	23	6,2
Van Çaldıran	3	0,8
Van Çatak	17	4,6
Van Edremit	6	1,6
Van Erciş	7	1,9
Van Gevaş	11	2,9
Van Gürpınar	38	10,2
Van Kalecik	2	0,5
Van Merkez	159	42,6
Van Muradiye	6	1,6
Van Özalp	11	2,9
Van Saray	2	0,5
Diğer	28	7,51
Toplam	373	100

Tablo 2-4’te katılımcıların doğduğu ilçeler gösterilmiştir. Doğum yeri ile ilgili veriler il ve ilçelere göre değerlendirildiğinde; Van merkez doğumlu olanların oranı %42,6’dır. Van’ı % 10,2’lik bir oranla Gürpınar takip etmektedir. Başka bir ifade ile Gürpınar Van il merkezine en çok göç veren ilçe konumundadır. İlçenin kent merkezine sadece 27 km mesafede olmasının bu oran üzerinde etkisi olduğu söylenebilir.

2.1.5. Nüfusa Kayıtlı Olunan İllere Göre Dağılım

Tablo 2-5 Nüfusa Kayıtlı Olunan İl

Nüfusa Kayıtlı Olunan İl	Sayı	Yüzde
Ağrı	2	0,5
Bitlis	4	1,1
Elâzığ	1	0,3
Gaziantep	1	0,3
Hakkâri	6	1,6
Hatay	1	0,3
Kastamonu	1	0,3
Kocaeli	1	0,3
Malatya	1	0,3
Muş	1	0,3
Osmaniye	1	0,3
Şırnak	3	0,8
Van	350	93,8
Toplam	373	100

Nüfusun, nüfusa kayıtlı olunan illere göre dağılımına bakıldığında ise, Tablo 2-5'te de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların %93,8'i Van nüfusuna kayıtlı olduğunu ifade etmiştir. Tablo 2-3'teki verilerle karşılaştırıldığında, araştırmaya katılan %11,5'lik bir oranın, Van doğumlu olmadıkları, Van'a göç ederek geldikleri halde, bir kuşak geçmeden nüfus kayıtlarını Van'a aldıkları görülmektedir. Bu durum bize göç eden nüfusun geldikleri kente olan aidiyetlerinin hızlı bir şekilde eridiğini göstermektedir. Ancak bu hızlı erimenin ne oranda yerleşilen yeni kent kimliğine dönüştüğü, ne oranda bu kimliğin geliştirilmesinde payı bulunduğu tartışmalıdır. Aşiret, akrabalık bağları gibi birincil kimliklerin güçlü ve baskın olduğu yerlerde kent kimliklerinin ve aidiyetlerinin daima daha ikinci planda yer aldığı dikkate alındığında, göçün hemşerilik bağlarını zayıflatırken aşiret bağlarını daha da güçlendirdiği bile söylenebilir. Tablo 2-5 bu hususu açıklamaktadır.

2.1.6. Nüfusa Kayıtlı Olunan İllere Göre Doğum Yeri

Tablo 2-6 Nüfusa Kayıtlı Olunan İllere Göre Doğum Yeri

Nüfusa Kayıtlı Olunan İl		Doğum Yeri							
		Ağrı	Bitlis	Hakkâri	İstanbul	Şırnak	Van	Diğer	Toplam
Ağrı	Sayı	1	0	0	1	0	0	0	2
	Yüzde								0,5%
Bitlis	Sayı	0	1	1	0	0	2	0	4
	Yüzde						0,5%		1,1%
Hakkâri	Sayı	0	0	6	0	0	0	0	6
	Yüzde			1,6%					1,6%
Şırnak	Sayı	0	0	0	0	3	0	0	3
	Yüzde					0,8%			0,8%
Van	Sayı	5	4	12	3	11	305	10	350
	Yüzde	1,3%	1,1%	3,2%	0,8%	2,9%	81,8%	2,7%	93,8%
Diğer	Sayı	0	0	0	1	0	0	7	8
	Yüzde							1,9%	2,1%
Toplam	Sayı	6	5	19	5	14	307	17	373
	Yüzde	1,6%	1,3%	5,1%	1,3%	3,8%	82,3%	4,6%	100,0%

Tablo 2-6’da Van’da yaşayan katılımcıların doğum yerleri ve nüfusa kayıtlı oldukları iller verilmiştir. Van’da doğan ve Van nüfusuna kayıtlı olan kişilerin oranı %81,8’dir. Bu oran Van ilinde bulunan yerleşik nüfusa işaret etmektedir. Van ilinden sonra Hakkâri %3,2 ile ikinci sırada yer almaktadır., Göze çarpan bir diğer il ise Şırnak’tır. Şırnak’ta doğup nüfusu Van iline kayıtlı olanlar % 2,9 oranındadır. Toplamda doğum yeri Van olanların toplamı %81,8 iken Van nüfusuna kayıtlı olanların oranı %93,8’tür. İki oran arasında %12’lik bir fark bulunmaktadır. Dolayısıyla doğum oranının %12 fazlası bir nüfus Van kentinde yaşamaktadır. Bu ortaya çıkan %12’lik oran, Van dışından gelen ve nüfus kaydını bu kente aldırarak kişilere işaret etmektedir. Bahsedilen oran Van’ın dışardan aldığı göç oranıdır. Nüfusunu Van iline kaydettiren bu kesimin, kentte kalıcı olma eğiliminde olduğu veriler ışığında söylenebilir. Aynı zamanda doğum yeri Van olmadığı halde nüfusu Van kentine kayıtlı olan bu kişilerin memleketlerine dair aidiyet bağlarının zayıfladığını söyleyebiliriz. Bu aidiyet bağlarından kasıt hemşerilik bağlarıdır.

Tablo 2-6’da öne çıkan Hakkâri için Van kenti hem ortak bir kültürün olması hem de sosyoekonomik olarak yaşanan yerden daha fazla olanak sunması nedeniyle önemli bir göç güzergahıdır. Hakkari’nin göç vermesine neden olan etmenlerden biri de terör sorunudur. Yaşadıkları bölgeden terör sorunu dolayısıyla ayrılmak durumunda kalan kişiler, Van’da bulunan hemşerileri ve akrabalarının yakınına yerleştiklerini dile getirmişlerdir. Katılımcılardan bazıları ise Hakkari’de yaşayan yakınlarının kendi hanelerinde bir dönem yükselen terör ile ilgili sorunlar azalana kadar kalma niyetiyle geldiklerini ancak daha sonra Van’a kalıcı olarak yerleştiklerini belirtmişlerdir. Yine tarihte Hakkari’nin bazı kesimlerinde yaşanan köy boşaltmalarının da Van’a göç hareketlerini önemli ölçüde etkilediği söylenebilir.

2.1.7. İlçelere Göre Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer

Tablo 2-7 İlçelere Göre Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer

Doğum Yeri (İlçe)											
Nüfusa Kayıtlı Olunan İl		Hakkâri Merkez	Van Bahçesaray	Van Başkale	Van Çatak	Van Gevaş	Van Gürpınar	Van Merkez	Van Özalp	Diğer	Toplam
Ağrı	Sayı	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
	Yüzde							0,5%			0,5%
Bitlis	Sayı	0	0	0	0	1	0	1	1	1	4
	Yüzde										1,1%
Hakkâri	Sayı	1	0	0	0	2	0	2	0	1	6
	Yüzde					0,5%		0,5%			1,6%
Şırnak	Sayı	0	0	1	0	0	0	1	0	1	3
	Yüzde										0,8%
Van	Sayı	14	20	22	14	8	38	153	9	72	350
	Yüzde	3,8%	5,4%	5,9%	3,8%	2,1%	10,2%	41,0%	2,41%	19,30%	93,8%
Diğer	Sayı	1	0	0	3	0	0	0	1	3	8
	Yüzde									0,8%	2,1%
Toplam	Sayı	16	20	23	17	11	38	159	11	78	373
	Yüzde	4,29%	5,4%	6,17%	4,56%	2,95%	10,19%	42,63%	2,95%	20,9%	100%

Tablo 2-7’de nüfusa kayıtlı olunan il ve ilçe bazında doğum yerleri karşılaştırılmıştır. Elde edilen verilere göre Van’ın Gürpınar ilçesi, % 10,2’lik bir oranla ilçelere göre Van nüfusuna kayıtlı ilçeler arasında birinci sırada almaktadır. Bu oran Van’a en çok göç veren ilçenin, kendi ilçesi olan Gürpınar olduğunu göstermektedir. Gürpınar ilçesinin, kente en çok göç verme oranına sahip olmasının temel nedeni olarak Van’a mesafe olarak yakınlığı gösterilebilir. Gürpınar Van merkeze yaklaşık olarak 27 km uzaklıktadır. Bu yakın mesafenin ilçenin göç verme eğilimini artırdığı söylenebilir.

2.1.8. Medeni Durum

Tablo 2-8 Medeni Durum

Medeni Durum	Sayı	Yüzde
Evli	315	84,5
Bekar	44	11,8
Dul/Boşanmış	14	3,8
Toplam	373	100

Tablo 2-8'e göre çalışmaya katılanlar arasında evli olan kişilerin oranı %84,5'tir. Yine hiç evlenmemiş olan bireyler medeni durum bağlamında araştırma örnekleminin %11,8'lik bir dilimini oluşturmaktadır. %3,8'lik bir oran ise dul veya boşanmış seçeneklerini işaretlemiştir.

2.1.9. Hane Halkına Yakınlık Derecesi

Tablo 2-9 Hane Halkına Yakınlık Derecesi

Hane Halkına Yakınlık Derecesi	Sayı	Yüzde
Kendisi	291	78
Kızı/Oğlu	20	5,4
Eşi	58	15,5
Kardeşi	1	0,3
Torunu	1	0,3
Gelini	2	0,5
Toplam	373	100

Tablo 2-9'a göre hane halkına yakınlık derecesi bağlamında, hane halkı arasında çalışmaya bizzat katılan kişilerin oranı %78'dir. Hane halkı arasında ankete katılan eşlerin oranı da %15,5'tir. Aile üyesi olarak katılım sağlayan diğer aile üyeleri (kızı/oğlu, eşi, gelini, torunu) % 6,5 oranında çalışmaya katkı sağlamışlardır.

2.1.10. Hane Halkı Sayıları

Araştırmada ailedeki kişi sayısı göç öncesi ve göç sonrası olarak iki kısımda incelenmiştir. Bu ayrımın nedeni ailede yaşayan kişi sayısının, göç hareketleri ve kentleşmeyle birlikte nasıl bir farklılaşma gösterdiğini anlamaktır.

Tablo 2-10 Göçten Önce Hane Halkı Sayısı

Göç Etmeden Önce Ailedeki Kişi Sayısı	Sayı	Yüzde
1 Ve 3	15	4,02
4 Ve 7	52	13,94
8 Ve Üzeri	203	54,42
Göç Etmedim	92	24,66
Belirtilmedi	11	2,95
Toplam	373	100

Tablo 2-11 Göçten Sonra Hane Halkı Sayısı

Ailedeki Kişi Sayısı	Sayı	Yüzde
1 Ve 3	67	18
4 Ve 7	241	64,6
8 Ve Üzeri	65	17,4
Toplam	373	100

Göç ve kentleşme; toplumsal yapıları değiştiren ve dönüştüren dinamik iki süreçtir. Aile yapısı, ekonomik ve kültürel ağlar bu dinamiklerden etkilenen önemli toplumsal oluşumlardır. Yapılan alan araştırmasında; aile yapısının gerçekleştirdiği dönüşüm, ailede yaşayan kişi sayısındaki değişikliklerle kendini göstermektedir. Geleneksel ve kalabalık; üretim gücünü insanın oluşturduğu, geleneksel üretim yöntemleri ile sürdürülen aile yapısı göç ve kentleşmenin etkisiyle yerini daha az kişinin oluşturduğu, ortak işgücü gerektirmeyen bağımsız ekonomik anlayışlara bırakmıştır. Bahsedilen değişimin göstergelerinden en önemlisi yukarıdaki Tablo 2-10 ve Tablo 2-11'den anlaşılabilir. Göç öncesinde yaşanan ailedeki kişi sayısının 8 ve üzeri olma oranı %54,42 iken bu oranın, göç sonrasında kent yaşamıyla birlikte %17,4'e gerilediği

görülmektedir. Göç öncesinde 1-3 kişiden oluşan aile yapısı %4,2 iken bu oran göçten sonra %18' e yükselerek çekirdek aile yapısında yaklaşık olarak %14'lük bir artış görülmektedir. 4-7 kişilik aile yapısı ise, göçten önce %13-94 oranında bir dağılıma sahipken, göçten sonra %64,6'lık bir oran göze çarpmaktadır.

2.1.11. Eş Durumu

Tablo 2-12 Eş Durumu

Eş Durumu	Sayı	Yüzde
Tek Eşli	330	88,5
İki Eşli	3	0,8
Evli Değil	40	10,7
Toplam	373	100

Tablo 2-12'ye göre katılımcılar arasında tek eşli olma durumu %88,5'tir. İki eşli olan kişilerin oranı %0,8 iken, evli olmayan kişiler ise %10,7'lik bir dağılıma sahiptir. Çok eşliliğin %0,8 gibi küçük bir oranda çıkması bölgede bu durumun artık normalleştiğine işaret etmektedir.

2.1.12. Mezun Olunan Okul

Tablo 2-13 Mezun Olunan Okul

Mezuniyet Bilgisi	Sayı	Yüzde
Bir Okul Bitirmede Okuryazar Değil	32	8,6
Bir Okul Bitmedi Ama Okuryazar	29	7,8
İlkokul Bitirdi	106	28,4
Ortaokul Bitirdi	66	17,7
İlköğretim Bitirdi	6	1,6
Genel Lise Bitirdi	78	20,9
Meslek Lisesi Bitirdi	5	1,3
Meslek Lisesine Devam Ediyor	1	0,3
Üniversiteye Devam Ediyor	2	0,5
Üniversite Bitirdi	9	2,4
Yüksek Lisans/Doktora	39	10,5
Toplam	373	100

Tablo 2-13'e göre çalışmada en yüksek oranda belirtilen mezuniyet düzeyi ilkokuldur. Araştırmaya katılanların %28,4'ü ilkokul mezunu olarak göze çarpmaktadır. Lise mezunu olanların oranı; %20,9 iken; ortaokul mezununu olanlar %17,7, üniversite mezunu olanlar 2,4, yüksek lisans ya da doktora yapanlar %10,5'tir.

2.1.13. Mensup olunan Aşiret

Tablo 2-14 Mensup Olunan Aşiret

Mensup Olunan Aşiret	Sayı	Yüzde
Ertoşi Aşireti	95	36,0
Kürhesünni Aşireti	8	3,0
Hani Aşireti	12	4,5
Bruki Aşireti	30	11,4
Bekiran Aşireti	2	0,8
Şemsikan Aşireti	3	1,1
Müküs	24	9,1
Ehli	2	0,8
Pinyanişi	13	4,9
Koçer	8	3,0
Goyi	3	1,1
Botan	6	2,3
Gevdan	17	6,4
Şerefhan	3	1,1
Şevi	2	0,8
Diğer	36	13,7
Toplam	264	100

Tablo 2-14'e göre Ertoşi aşireti %36'lık oranla Van'da en çok mensup olunan aşiret olarak ön plana çıkmaktadır. Bu oran; aşiret mensupları arasında var olan sosyokültürel aynı zamanda ekonomik ağırlara dair bağlılığın hala devam ettiğini göstermektedir. Bir kültürel yapı, desen oluşturan aşiret yapılanmaları ve bu yapılara mensup olunduğunun belirtilmesi, aidiyet hissinin en büyük göstergesidir. Bu bağlılık göç hareketleri meydana gelirken göçün daha kolay ve etkili bir biçimde gerçekleştirilmesinde ayrıca göç edilen mekanlara daha hızlı uyum sağlanmasında

etkilidir. Bir katılımcı göç etme kararının kendi aşiret liderleri tarafından verildiğini dile getirmiştir. Bu kararın, yapı olarak kent merkezinde daha yaygın ve sosyokültürel olarak daha güçlü bağlara sahip olmak adına alındığını belirtmiştir. Araştırmada aşirete mensup olup olunmadığına dair soru yöneltildiğinde bazı katılımcılar ilk anda bir aşiret yapısına bağlı bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Ancak daha sonra bir aşirete sahip olduklarını ancak yapıyı oluşturan kişilerin aşirete dair bağlarının gittikçe zayıfladığını dile getirmişlerdir. Diğer yandan bir aşirete mensup olduğunu belirten bazı kişiler, aşiret bağının toplumsal yaşam alanında kendilerine birçok etkisi olduğundan söz etmektedirler. Aynı zamanda hangi aşirete mensup olduğunu güçlü bir söylemle açıklayan bireyler bu bağın kendileri için bir yaşam biçimi olduğunu aktarmışlardır. Bruki aşireti de %11,4'lük bir dağılımla Van'da yaygın olarak bulunan ikinci aşirettir. Van'da yayılım alanına sahip olması açısından, Bruki aşiretinden sonra; Müküs aşireti %9,1 ile dağılımda yer almaktadır. Müküs, her ne kadar Van'da bulunan bir yerleşim yerine işaret etse de bu yerleşim yerinden Van merkeze göç etmiş olanlar bahsedilen yeri aşiret olarak tanımlamaktadır. Gevdan aşireti %6,4 ve Pinyanişi aşireti %4,9'luk oranla Van'ın aşiret yapılanmasına dair bir çerçeve sunmaktadır.

2.1.14. Doğum Yeri ve Nüfus Kaydına Göre Aşiret Mensubiyeti

Tablo 2-15 Doğum Yeri ve Nüfus Kaydına Göre Aşiret Mensubiyeti

İller	Aşiret Mensubiyeti			
	Doğum Yerine Göre İller		Nüfus Kaydına Göre İller	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Ağrı	3	1,1%	1	0,4%
Batman	2	0,8%	0	0,0%
Bitlis	4	1,5%	3	1,1%
Hakkâri	15	5,7%	6	2,3%
İstanbul	3	1,1%	0	0,0%
Muş	0	0,0%	0	0,0%
Siirt	1	0,4%	0	0,0%
Şırnak	12	4,5%	2	0,8%
Van	223	84,5%	251	95,1%
Diğer	1	0,4%	1	0,4%
Toplam	264	100,0%	264	100,0%

Tablo 2-15’ te araştırmaya katılanlardan aşiret mensubiyeti olduğunu söyleyen toplam 264 kişinin doğum yerleri ve nüfusta kayıtlı olunan yerlere göre dağılımı karşılaştırılmıştır. Tablodan da anlaşılabacağı gibi 264 katılımcının doğum yerlerine göre dağılımında göç veren illerde daha yüksek bir oran sergilerken aynı illerde bu oran nüfus kaydına göre kayda değer oranda düşük çıkmaktadır. Buna karşılık göç alan Van ilinde aşiret mensubiyeti doğum yerine göre %84,5 çıkarken bu oran nüfus kaydına göre %95,1’e çıkmaktadır. Başka bir ifade ile göç veren illerden Van’a gelip yerleşenler aşiret bağlarını da beraberlerinde getirirken, kent aidiyetinin göstergesi olan hemşerilik bağlarını geldikleri yerde bırakmışlardır.

2.1.15. İkamet Edilen Mahallelere Göre Aşiretler

Tablo 2-16 İkamet Edilen Mahallelere Göre Aşiretler

Mahalle	Aşiret																				
	Yok		Ertoşi		Hani		Bruki		Müküs		Pinyanişi		Koçer		Botan		Gevdan		Diğer		Top.
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Süphan	5	4,6	9	9,5	0	0,0	1	3,3	0	0,0	1	7,7	0	0,0	1	12,5	0	0,0	2	3,5	19
Seyitfehim	3	2,8	3	3,2	1	8,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	30,0	4	7,0	17
Alipaşa	7	6,5	5	5,3	1	8,3	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	14,0	22
Bostaniçi	3	2,8	11	11,6	0	0,0	0	0,0	13	54,2	0	0,0	4	50,0	0	0,0	0	0,0	1	1,8	32
Cevdetpaşa	7	6,5	7	7,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	15,4	0	0,0	0	0,0	1	5,0	2	3,5	19
Hacıbekir	2	1,9	1	1,1	0	0,0	0	0,0	1	4,2	1	7,7	0	0,0	1	12,5	7	35,0	4	7,0	17
Halil Ağa	11	10,2	3	3,2	0	0,0	0	0,0	1	4,2	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	5,0	4	7,0	21
Karşıyaka	4	3,7	6	6,3	0	0,0	0	0,0	5	20,8	1	7,7	1	12,5	1	12,5	0	0,0	1	1,8	19
Selimbey	8	7,4	5	5,3	1	8,3	0	0,0	0	0,0	2	15,4	0	0,0	1	12,5	3	15,0	0	0,0	20
Yenimahalle	3	2,8	12	12,6	1	8,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,8	17
Abdurahmangazi	4	3,7	4	4,2	0	0,0	5	16,7	0	0,0	2	15,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	3,5	17
Akköprü	4	3,7	5	5,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,8	10
Altuntepe	3	2,8	2	2,1	0	0,0	4	13,3	0	0,0	2	15,4	1	12,5	0	0,0	0	0,0	2	3,5	14
Bardakçı	5	4,6	1	1,1	0	0,0	1	3,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,8	8
Beyüzümü	3	2,8	4	4,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	25,0	0	0,0	1	1,8	10
İskele	2	1,9	0	0,0	0	0,0	2	6,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	5,3	7
İstasyon	4	3,7	1	1,1	0	0,0	3	10,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,8	9
Kalecik	2	1,9	0	0,0	1	8,3	4	13,3	1	4,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	7,0	12
Seyrantepe	1	0,9	2	2,1	2	16,7	6	20,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	8,8	16
Şabaniye	6	5,6	4	4,2	1	8,3	1	3,3	0	0,0	0	0,0	1	12,5	0	0,0	2	10,0	4	7,0	19
Eminpaşa	10	9,3	1	1,1	0	0,0	0	0,0	3	12,5	0	0,0	1	12,5	0	0,0	0	0,0	2	3,5	17
Erenkent	7	6,5	4	4,2	0	0,0	1	3,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	7,0	16
Vali Mithatbey	4	3,7	5	5,3	4	33,3	2	6,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	15
Toplam	108	100	95	100	12	100	30	100	24	100	13	100	8	100	6	100	20	100	57	100	373

Tablo 2-16 oldukça detaylı olduğundan sadece en yaygın iki aşiret üzerinden yorumlanacaktır. Tablo 2-15’te aşiret kimliklerinin hemşerilik bağlarından daha güçlü olduğundan, göçle birlikte daha da güçlendiğinden bahsedilmiştir. Bunun sebebi de aşiret ilişkilerinin göç sürecinde ve yeni yaşamlarındaki kolaylaştırıcı rolüdür. Tabloda 2-16’daki verilerde bunu teyit eder niteliktedir. Mesela en yaygın aşiret olan Ertoşi aşireti mensupları yoğun olarak Yenimahalle, Bostaniçi, Süphan mahallelerine yerleşmeyi tercih ederken, Bruki aşireti mensupları ise Seyrantepe, Abdurrahmangazi, Kalecik ve İstasyon mahallesinde yerleşmeyi tercih etmişlerdir. Benzer eğilimin diğer aşiretler için de farklı mahallelerde ve farklı oranlarda mevcut olduğu görülmektedir

ki bu durum aşiret bağlarının göç kararında ve yerleşim yerinin tercihinde kolaylaştırıcı etkisine işaret etmektedir.

2.1.16. Evin Mülkiyet Durumu

Tablo 2-17 Evin Mülkiyet Durumu

Evin Mülkiyet Durumu	Sayı	Yüzde
Kira	54	14,5
Kendime Ait	317	85
Bedelsiz Olarak Oturuyorum	2	0,5
Toplam	373	100

Tablo 2-17’de de görüleceği gibi ikamet edilen eve sahip olma konusunda; katılımcıların %85’i evin mülkiyet hakkının kendilerine ait olduğunu dile getirmişlerdir. Van kentinde bu oranda bir mülkiyet sahipliğinin bulunması, yerleşik ve kalıcı olma ihtimalinin yüksek olduğu bir Van nüfusuna işaret edebilir. Kira bedeliyle evlerinde ikamet edenlerin oranı ise %14,’tir. Geriye kalan %0,5’lik örneklem grubu yaşadıkları mülkiyette bedelsiz olarak oturduklarını belirtmişlerdir.

2.1.17. Eve Sahip Olunma Şekli

Tablo 2-18 Eve Sahip Olunma Şekli

Eve Sahip Olunma Şekli	Sayı	Yüzde
Satın Aldım	40	10,7
Kendi İmkanlarımla Yaptım	274	73,5
Devletin Verdiği Malzeme İle Kendim Yaptım	3	0,8
Kendime Ait Değil	49	13,1
Miras Kaldı	7	1,9
Toplam	373	100

Eve sahip olunma şekliyle ilgili tablo 2-18’e bakıldığında, araştırmaya katılan kişilerin %73,5’i ikamet ettikleri evlerini kendi imkanlarıyla yaptıklarını belirtmişlerdir. İkamet ettikleri evin kendilerine ait olmadığını belirten katılımcıların oranı ise %13,1’dir.

Satın alma yoluyla ev sahibi olan kişilerin oranı %10,7 iken, miras yoluyla ev sahibi olanların oranı 1,9'dur. %0,8'lik dilim ise devletin verdiği malzeme ile ev sahibi olduğunu belirtmektedir.

2.1.18. Meslek

Tablo 2-19 Meslek

Meslek	Sayı	Yüzde
Askeri Personel	1	0,3
Bankacı	1	0,3
Çiftçi	10	2,7
Emekli	21	5,6
Emlakçı	1	0,3
Esnaf	85	22,8
Ev Hanımı	85	22,8
Gazeteci	1	0,3
Güvenlik Korucusu	1	0,3
Hukukçu	1	0,3
İdareci	1	0,3
İlahiyatçı	1	0,3
Kamu İşçisi	3	0,8
Memur	23	6,2
Müteahhit	3	0,8
Öğretim Görevlisi	1	0,3
Öğretmen	11	2,9
Özel Sektörde İşçi	63	16,9
Psikolojik Danışman	1	0,3
Sağlık Personeli	5	1,3
Sanatçı	1	0,3
Serbest	37	9,9
Sigortacı	1	0,3
Şoför	12	3,2
Teknisyen	3	0,8
Toplam	373	100

Tablo 2-19 incelendiğinde katılımcıların meslekleri arasında öne çıkan iki meslek, örneklem içerisinde %45,6'lık orana sahip olan esnafılık ve ev hanımlığıdır. Özel sektörde işçi olarak çalışan kesim %16,9'luk bir kısmı oluştururken, serbest iş kollarında çalışan kişilerin oranı %9,9'dur. Bu verileri takiben kamuda %6,2 oranında memur statüsünde çalışan kişi bulunmaktadır. Şoförlük mesleğini sürdüren %3,2'lik kesime ise ek olarak çiftçilik mesleğiyle uğraşanların oranı %2,7'dir.

2.1.19. Sosyal Güvence

Tablo 2-20 Sosyal Güvence

Sosyal Güvence	Sayı	Yüzde
Emekli Sandığı	15	4
SGK	215	57,6
BAĞ-KUR	30	8
Gelir Tespiti	6	1,6
Yeşil Kart	94	25,2
Yok	13	3,5
Toplam	373	100

Tablo 2-20'de, sosyal güvence ile ilgili kurumlardan olan SGK'ya bağlı kişilerin oranı %57,6'dır. Sosyal güvence türlerinden olan Yeşilkart'tan yararlanan katılımcılar %25,2'lik bir kesimi oluştururken, Bağ-Kur'a kayıtlı olan kişilerin oranı %8'dir. Emekli Sandığı %4, gelir tespiti %1,6 oranında bir dağılım gösterirken, bir sosyal güvence kuruluşuna sahip olmayanların oranı %3,5 olarak tespit edilmiştir.

2.1.20. Aylık Kazanç

Tablo 2-21 Aylık Kazanç

Aylık Kazanç	Sayı	Yüzde
Asgari Ücretin Altında	10	2,7
Asgari Ücret	39	10,5
2001 TL- 3000 TL	32	8,6
3001 TL- 4000 TL	143	38,3
4001 TL- 5000 TL	107	28,7
5001 TL ve Üstü	25	6,7
Geliri Yok	12	3,2
Bilmiyor / Cevap Yok	5	1,3
Toplam	373	100

Tablo 2-21'e göre araştırmaya katılanlar arasında aylık geliri 3001-4000 TL arasında olan kişilerin oranı %38,3'tür. Bu oran gelir dağılımının en fazla bu aralıkta toplandığını göstermektedir. 4001-5000 TL olarak aylık kazanç elde edenler %28,7 iken, asgari ücret düzeyinde aylık kazançta sahip olan kişiler %10,5'lik bir orana sahiptir. 2001-3000 TL aralığında aylık kazanç elde edenler % 8,6, 5001 ve üstü bir gelire sahip olanlar %6,7 ve geliri olmayan %3,2'lik kesim gelir dağılımına dair oluşan tablonun önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Asgari ücretin altında bir aylık kazanç elde edenlerin gösterdiği dağılım ise %2,7'dir.

2.1.21. Eşin Eğitim Durumu

Tablo 2-22 Eşin Eğitim Durumu

Eşin Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde
Okuryazar Değil	69	18,5
Okuryazar	32	8,6
İlkokul	90	24,1
Ortaokul	46	12,3
Lise	65	17,4
Ön Lisans	7	1,9
Lisans	13	3,5
Doktora	1	0,3
Eş Yok	50	13,4
Toplam	373	100

Tablo 2-22’den de anlaşılacağı gibi araştırmaya katılım gösteren kişilerin eşlerinin eğitim durumları arasında en yüksek düzeyde olan %24,1 ile ilkokul mezunu olanlardır. İlkokul mezunu bireyleri takiben okuryazar olmayanların oranı 18,5’tir. Lise mezunu kişiler çalışmaya %12,3 oranında katılım göstermiştir. Örneklemin %12,3’ü ortaokul mezunları oluştururken, okuryazar olanların oranı %8,6’dır. Lisans mezunu kişilerin %3,5, ön lisans mezunlarının %1,9’luk bir dilimde yer almasının yanı sıra; doktora mezunu olanlar %0,3’lük bir kısımda yer alır.

2.2. Van'a Göç Eden Bireylerin Göç Öncesi Yaşamına İlişkin Bilgiler

2.2.1. Van'a Göç Edilen Yer

Tablo 2-23 Van'a Göç Edilen Yer

Van'a Göç Edilen Yer	Sayı	Yüzde
Ağrı	7	1,9
Balıkesir	1	0,3
Batman	4	1,1
Bitlis	5	1,3
Bursa	2	0,5
Doğduğumdan Beri Buradayım	80	21,4
Elâzığ	1	0,3
Erzincan	1	0,3
Gaziantep	1	0,3
Hakkâri	18	4,8
Hatay	1	0,3
İlçesinden	124	33,2
İstanbul	7	1,9
İzmir	1	0,3
Kastamonu	1	0,3
Kayseri	1	0,3
Köyünden	98	26,3
Muş	3	0,8
Ordu	1	0,3
Osmaniye	1	0,3
Siirt	2	0,5
Şırnak	13	3,5
Toplam	373	100

Tablo 2-23'e göre araştırma örnekleminin %33,2'si Van'ın ilçelerinden göç ettiklerini belirtirken, %26,3'si kentin köylerinden göç ettiklerini dile getirmişlerdir. Doğduğundan beri Van'da bulunanların oranı %21,4'tür. Diğer yandan Van dışından gelip Van'da yaşayanların dağılımı incelendiğinde; Hakkâri ili 4,8'lik bir oranla göze çarpmaktadır. Hakkari'den sonra öne çıkan ikinci il; %3,5 ile Şırnak'tır. Şırnak'ı

takiben dikkat çeken diğer iki il %1,9'luk oranlarla Ağrı ve İstanbul'dur. Bitlis %1,3'lük bir dilimde yer alırken, Batman %1,1'lik bir orana sahiptir.

2.2.2. Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerde İkamet Süresi

Tablo 2-24 Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerde İkamet Süresi

Göç Etmeden Önce Yaşanılan Yerde İkamet Süresi	Sayı	Yüzde
1-5 Yıl	53	14,2
6-10 Yıl	48	12,9
11-20 Yıl	82	22
21 Yıl ve Üzeri	99	26,5
Doğduğumdan Beri Buradayım	91	24,4
Toplam	373	100

Tablo 2-24'te Van iline göç etmeden önce yaşanılan yerdeki süreye bakıldığında, Van'a göç eden kişilerin göç etmeden önce yaşadıkları yerde %26,5 oranında 21 yıl ve üzeri ikamet ettikleri belirlenmiştir. Doğduğundan beri Van'da olduğunu belirtenler ise %24,4'lük bir dağılım göstermektedir. Göçten önceki yerde yaşanılan süre açısından 11-20 yıl aralığında ikamet edenler %22 oranındadır. 1 ile 5 yıl aralığında ikamet edenler %14,2 iken 6-10 yıl süresince yaşayanlar %12,9'dur.

2.2.3. Tarım Arazisine Sahip Olma Durumu

Tablo 2-25 Tarım Arazisi

Tarım Arazisi	Sayı	Yüzde
Evet	125	33,5
Hayır	248	66,5
Toplam	373	100

Tablo 2-25'te de görüleceği gibi, bir tarım arazisine sahip olmayanların oranı %66,5'tir. Tarım arazisine sahip olanlar ise; örneklemin %33,5'ini oluşturmaktadır.

2.2.4. Tarım Arazisinin Değerlendirilme Şekli

Tablo 2-26 Tarım Arazisinin Değerlendirilme Şekli

Tarım Arazisinin Değerlendirilme Şekli	Sayı	Yüzde
Sattım	17	4,6
Akrabalarım İşletiyor	25	6,7
Kiraya Veriyorum	9	2,4
Kendim İşliyorum	33	8,8
Ücretsiz Aile Emeğinin Yanında Ücretli İşçi de Kullanıyorum	13	3,5
Boş Duruyor	38	10,2
Arazim Yok	238	63,8
Toplam	373	100

Tablo 2-26’da da görüldüğü katılımcıların %10,2’si tarım arazilerinin boş durduğunu belirtmiştir. Tarım arazisini kendi işleyenlerin oranı ise %8,6’dır. Arazilerini akrabalarının işlettiğini dile getirenler %6,7 ile göze çarpmaktadır. Tarım arazisini satanlar %4,6’lık bir dağılım gösterirken; tarım arazisini kiraya verenlerin oranı %2,4’tür. Tarım arazisinin boş bırakılması, satılmaması veya kiraya verilmemesi arazinin bulunduğu yere bir süre sonra geri dönülmesi ihtimalini akla getirmektedir. Bekletilen araziye herhangi bir işlem uygulanmaması şartlar uygun hale geldiğinde hatta daha iyi bir düzeye ulaştığında, kır yaşamının ve tarımsal üretimin tekrar yapılacağı katılımcılar tarafından da belirtilmiştir. Bu açıklamada geri dönme ihtimalini güçlendirmektedir.

2.2.5. Aile Bütçesine Köy Katkısı

Tablo 2-27 Aile Bütçesine Köy Katkısı

Aile Bütçesine Köy Katkısı	Sayı	Yüzde
Hayır	341	91,4
Evet	32	8,6
Toplam	373	100

Tablo 2-27 incelendiğinde, aile bütçesine herhangi bir katkı olmadığını belirtenler %91,4’lük bir oranla çoğunluktadır. Aile bütçesine bir katkı olduğunu dile getirenler

ise %8,6'lık bir dilimde yer almaktadır. Aile bütçesine köy katkısı olması durumu, kırsal yaşam tarzının devam ettirilmesinin yanı sıra kültürel bağların sürdürülmesi anlamına da gelmektedir. Bütçesine herhangi bir köy katkısı olmayanların oranının yüksek çıkması kırsal yaşama dair sürdürülen kültürel ve ekonomik bağların zayıfladığına işaret ettiği söylenebilir.

2.2.6. Köy Katkısı Tutarı

Tablo 2-28 Köy Katkısı Tutarı

Köy Katkısı Tutarı	Sayı	Yüzde
Yok	341	91,4
1000-5001	6	1,6
5001-10000	1	0,3
10001-15000	2	0,5
Belirtmek İstemiyorum	23	6,2
Toplam	373	100

Tablo 2-28'e bakıldığında köy katkısı tutarının olmadığını belirtenlerin örneklemdeki dağılımı %91,4'tür. 1000 ile 5001 TL arasında bir katkı aldıklarını belirtenlerin oranı %1,6'dır. Aldıkları katkıyı belirtmek istemeyenler %6,2 iken 5001 ile 15000 arasında katkı sağlandığını belirtenler %0,8'lik bir paya sahiptir.

2.2.7. Aile Üyelerinin Van veya Başka Bir Yere Göç Etme Durumu

Tablo 2-29 Aile Üyeleri Van veya Başka Bir Yere Göç Etme Durumu

Göç Etme Durumu	Sayı	Yüzde
Evet	278	74,5
Hayır	95	25,5
Toplam	373	100

Tablo 2-29'a göre araştırmaya katılanların %74,5'inin aile üyeleri Van iline veya başka bir şehre göç eylemini gerçekleştirmişlerdir. Bu oran; Van'ın kırsalından gerçekleşen yer değiştirme hareketlerinin, kentin kırsal kesimlerinde ortaya çıkan mekânsal boşalmaya işaret etmektedir. Yakınları göç etmeyen kişiler ise %25,5 oranında bir paya sahiptir. Kendisinden önce Van'a veya başka bir yere göç eden aile üyelerinin varlığı göç kararının alınmasında ve gidilecek yerin tercihinde önemlidir.

2.2.8. Aile Üyelerinin Göç Yerleri

Tablo 2-30 Aile Üyelerinin Göç Yerleri

Aile Üyelerinin Göç Yerleri	Sayı	Yüzde
Adana	5	1,3
Ankara	6	1,6
Antalya	24	6,4
Balıkesir	3	0,8
Bitlis	3	0,8
Bursa	23	6,2
Çanakkale	2	0,5
Denizli	3	0,8
Gaziantep	2	0,5
İstanbul	134	35,9
İzmir	25	6,7
Kırklareli	2	0,5
Kocaeli	4	1,1
Konya	2	0,5
Manisa	2	0,5
Mersin	6	1,6
Muğla	3	0,8
Rusya	2	0,5
Siirt	2	0,5
Tekirdağ	2	0,5
Van	8	2,1
Yakınım Göç Etmedi	101	27,1
Diğer	9	2,7
Toplam	373	100

Tablo 2-30’da katılımcıların yakınlarının göç yerleri ile ilgili veriler incelendiğinde, İstanbul %35,9’luk bir oranla ilk olarak göze çarpan kenttir. İstanbul, Türkiye’de sanayi, tekstil vb. iş kollarında gelişmiş olan bir şehirdir. Daha fazla iş imkanına ulaşma isteği, mal ve hizmetlere daha yüksek düzeyde ve hızlı biçimde erişim bu kente doğru göç hareketlerini tetikleyen faktörlerdir. Aile üyeleri tarafından ikinci olarak İzmir kenti göç güzergâhı seçilen gelişmiş bir şehirdir. Üçüncü olarak öne çıkan şehir; %6,4 ile Antalya’dır. Antalya yüksek düzeyde bir turizm potansiyeline sahip olmasının yanı sıra göç eğilimleri konusunda bir rota seçilmesinin nedeni işçi olarak çalışmak adına çekici bir şehir olarak görülmesidir. Katılımcıların belirttiği üzere, aile üyelerinin özellikle inşaat işçiliği için Antalya iline göç ettikleri belirlenmiştir. Dördüncü olarak Bursa ili, yine göç hareketlerinin gerçekleştiği öne çıkan iller arasındadır.

2.2.9. Göçe Karar Veren Aile Üyesi

Tablo 2-31 Göçe Karar Veren Aile Üyesi

Karar Sahibi	Sayı	Yüzde
Kendim	117	31,4
Eşim	43	11,5
Çocuklar	7	1,9
Akrabalar	27	7,2
Aile Büyükleri	27	7,2
Babam	57	15,3
Devlet	6	1,6
Göç Etmedim	87	23,3
Ortak Karar	2	0,5
Toplam	373	100

Göç fikrinin ortaya atılması hususunda, öncelikle hangi şartlardan dolayı böyle bir fikrin ortaya çıktığı önemlidir. Miras bölünmesi, köy boşaltmaları, geleneksel aile yapısından sıyrılıp daha bireysel ve çekirdek bir aile yapısı içerisinde yaşamını devam

ettirme isteği, ekonomik anlamda geleneksel üretim biçimlerinin sürdürülememesi göç hareketlerinin gerçekleşmesini sağlayan önemli unsurlardır. Göç kararının verilmesinde etkili olan kişiler ile ilgili tablo 2-31'e bakıldığında, göç kararını kendi veren aile üyelerinin oranı %31,4'tür. Göç kararının verilmesinde babalarının etkili olduğunu dile getirenlerin oranı ise %15,3'tür. Araştırma örnekleminin %11,5'i eşinin, %7,2'si akrabalarının ve %7,2'si aile büyüklerinin bu kararda önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların kendilerinden sonra göç kararında etkili kişi olarak en çok babanın belirtilmesi, göçten önce kırsalda var olan geleneksel aile yapısı içerisinde karar verici merci olarak baba otoritesine dikkat çekmektedir. Alan çalışmasında katılımcıların belirttiği dikkat çeken noktalarda biri; kalabalık aile yapısının (20-25 kişilik) bulunduğu alanlarda bahsedilen baba otoritesinin sadece göç kararında değil üretimsel faaliyetlerde, evlilik tercihlerinde ve diğer alanlarda da hissedilmesidir.

2.2.10. Göç Etmeden Önce Çalışılacak İşin Hazır Olma Durumu

Tablo 2-32 Göç Etmeden Önce Çalışılacak İşin Hazır Olma Durumu

İşin Hazır Olma Durumu	Sayı	Yüzde
Evet	49	13,1
Hayır	234	62,7
Göç Etmedim	90	24,1
Toplam	373	100

Tablo 2-32'de katılımcılara göç etmeden önce işlerinin hazır olup olmadığı sorulduğunda; %62,7'si hazır bir işe sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. %13,1'lik kısım ise Van'a göç etmeden önce işlerinin hazır olduğunu ve öyle göç ettiklerini dile getirmişlerdir.

2.2.11. Tek Başına ya da Aile ile Göç Etme Durumu

Tablo 2-33 Tek Başına Ya da Aile ile Göç Etme Durumu

Tek Başına Ya da Aile ile Göç Etme Durumu	Sayı	Yüzde
Tek başıma	15	4
Ailemle	268	71,8
Göç etmedim	90	24,1
Toplam	373	100

Tablo 2-33'te de görüldüğü gibi, göç eden katılımcıların %71,8'i ailesi ile bu göç hareketlerini gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Tek başına göç edenlerin oranı ise %4'tür. Aile ile göç etme oranının yüksekliği hem nüfus açısından hem de kırsal üretim biçimleri açısından boşalan kırsal mekanların ve seyrekleşen köy vb. yerleşimlerin; çarpık kentleşmeye ve tarımsal üretimdeki azalmanın nedenine işaret ettiği düşünülebilir. Tarımda makineleşme ve sanayileşmenin ivme kazanması kırsal alanda yaşayan kişileri kentlere doğru bir hareketlenmeye iten önemli unsurlardır. Kırsal üretim biçimlerinin sanayileşmeyle değişen üretim araçlarının etkisiyle önemini kaybetmesi, geleneksel aile yapısının etkili olduğu ekonomiden, çekirdek aile yapısının oluşmasına yol açan sanayi ekonomisinin etkili olduğu bir yapıya dönüşmüştür.

2.2.12. Göç Etmeden Önce Köyde Bulunan Donatılar

2.2.12.1. Okul

Tablo 2-34 Okul

Okul	Sayı	Yüzde
Evet	187	50,1
Hayır	89	23,9
Göç Etmedim	81	21,7
Köyde Yaşamadım	15	4
Hatırlamıyorum	1	0,3
Toplam	373	100

Göçten önce yaşanan mekânın sosyoekonomik ve kültürel şartları, eğitim olanakları ve alt yapı hizmetleri o mekânın yaşanılabilirliğine dair ipuçları sunmaktadır. Tablo 2-34 incelendiğinde, katılımcıların göçten önce yaşadığı yerde okul bulunma oranı %50,1’dir. Bulunduğu yerde okul olmadığını belirtenlerin oranı ise %23’9’dur.

2.2.12.2. Sağlık Ocağı

Tablo 2-35 Sağlık Ocağı

Sağlık Ocağı	Sayı	Yüzde
Evet	88	23,6
Hayır	188	50,4
Göç Etmedim	82	22
Köyde Yaşamadım	14	3,8
Hatırlamıyorum	1	0,3
Toplam	373	100

Tablo 2-35’e bakıldığında, göçten önce katılımcıların yaşadığı köyde sağlık ocağının bulunma oranı %23,6’dır. Ancak katılımcılar arasında yaşadıkları köylerde sağlık ocağı bulunmayanların oranı %50,4’tür.

2.2.12.3. Elektrik Şebekesi

Tablo 2-36 Elektrik Şebekesi

Elektrik Şebekesi	Sayı	Yüzde
Evet	191	51,2
Hayır	85	22,8
Göç Etmedim	82	22
Köyde Yaşamadım	14	3,8
Hatırlamıyorum	1	0,3
Toplam	373	100

Tablo 2-36 incelendiğinde, katılımcılar arasında evinin içerisinde elektrik şebekesi bulunup bulunmadığına dair soruya “evet” cevabı verenlerin oranı %51,2’dir. Evlerinde elektrik şebekesinin olmadığını dile getirenlerin oranı ise %22,8’dir.

2.2.12.4. Su Şebekesi

Tablo 2-37 Su Şebekesi

Su Şebekesi	Sayı	Yüzde
Evet	145	38,9
Hayır	131	35,1
Göç Etmedim	82	22
Köyde Yaşamadım	14	3,8
Hatırlamıyorum	1	0,3
Toplam	373	100

Tablo 2-37’de de görüldüğü gibi, katılımcılar arasında evde şu şebekesi bulunanların oranı %38,9’dur. Bu oran elektrik şebekesinin, su şebekesinden önce yaygınlık kazandığını göstermektedir. Öte yandan evleri içerisinde bir su şebekesine sahip olmayanların oranı %35,1’dir.

2.2.12.5. Yol

Tablo 2-38 Yol

Yol	Sayı	Yüzde
Evet	125	33,5
Hayır	151	40,5
Göç Etmedim	82	22
Köyde Yaşamadım	14	3,8
Hatırlamıyorum	1	0,3
Toplam	373	100

Tablo 2-38’e göre, yaşadıkları köyde geçerli ve kullanılabilir yol ulaşımının var olduğunu dile getiren kişilerin oranı %33,5’tir. Ancak bulundukları köyde yol olmadığını belirten kişilerin oranı %40,5 ile göze çarpmaktadır. Göç etmeden önce yol varlığının olmaması, köylere henüz bir ulaşım hizmetinin gitmemiş olması bağlı bulunduğu merkeze ulaşma konusunda sıkıntılar yaşandığına işaret etmektedir. Bir köyde bağlı bulunduğu merkeze ulaşım sıkıntısı yaşanması; eğitim, sağlık, iletişim gibi birçok imkana da ulaşım da sıkıntı yaşanması demektir. Bunlarda da göçü çekici hale getiren önemli unsurlardır.

2.2.12.6. Telefon

Tablo 2-39 Telefon

Telefon	Sayı	Yüzde
Evet	134	35,9
Hayır	142	38,1
Göç Etmedim	82	22
Köyde Yaşamadım	14	3,8
Hatırlamıyorum	1	0,3
Toplam	373	100

Tablo 2-39'a bakıldığında iletişimle ilgili sorulan köyünüzde telefon var mıydı? Sorusuna “evet” cevabını verenlerin oranı %35,9’dur. Ancak köylerinde telefon bulunmadığına dair cevap verenlerin oranı %38,1 ile daha fazladır. Katılımcılar tarafından; telefonun bulunduğu alanlarda genellikle bu iletişim aracının muhtarın evinde olduğu ya da köyde bir ya da iki kişinin bu iletişim aracına sahip olduğu belirtilmiştir.

2.2.12.7. Cami

Tablo 2-40 Cami

Cami	Sayı	Yüzde
Evet	242	64,9
Hayır	34	9,1
Göç Etmedim	82	22
Köyde Yaşamadım	14	3,8
Hatırlamıyorum	1	0,3
Toplam	373	100

Tablo 2-40 incelendiğinde, köyde bulunanlar arasında en yaygın olan yapı camidir. Yaşadıkları köyde cami yapısının bulunduğunu belirten katılımcıların oranı %64,9’dur. Cami bulunmadığını dile getirenler ise %9,1’lik bir dilimde yer almaktadırlar. Yaşanan mekânda cami yapısına dair anlayışında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bazı katılımcılar ibadet ettikleri caminin minareli normal cami

statüsünde olduğunu belirtirken, bazı katılımcılar da etrafı taşlarla çevrili küçük bir kır alanında ibadet ettiklerini ve köy camisinin belirttikleri yer olduğunu dile getirmişlerdir.

2.2.12.8. Kanalizasyon

Tablo 2-41 Kanalizasyon

Kanalizasyon	Sayı	Yüzde
Evet	47	12,6
Hayır	229	61,4
Göç Etmedim	82	22
Köyde Yaşamadım	14	3,8
Hatırlamıyorum	1	0,3
Toplam	373	100

Tablo 2-41'e göre köylerinde kanalizasyon sistemi bulunduğunu dile getirenlerin oranı %12,6'dır. Bu sisteme sahip olmayanlar ise %61,4 oranındadır. Verilere bakıldığında bu sistemin kırsal alanlarda henüz bir yaygınlık göstermediği anlaşılabılır.

2.2.12.9. Foseptik

Tablo 2-42 Foseptik

Foseptik	Sayı	Yüzde
Evet	44	11,8
Hayır	232	62,2
Göç Etmedim	82	22
Köyde Yaşamadım	14	3,8
Hatırlamıyorum	1	0,3
Toplam	373	100

Tablo 2-42 incelendiğinde, katılımcılar arasında köylerinde foseptik bulunduğunu dile getirenler %11,8 oranındadır. %62,2'lik kısım ise göçten önce köylerinde bu yapının bulunmadığı belirtmişlerdir. Genel anlamda köydeki yapıların bulunma oranlarına bakıldığında; en zayıf yapıya sahip olan sistemin alt yapı sistemi olduğu görülmektedir.

2.2.13. Van'dan Önce Başka Bir Yere Göç Etme Durumu

Tablo 2-43 Van'dan Önce Başka Bir Yere Göç Etme Durumu

Van'dan Önce Başka Bir Yere Göç Etme Durumu	Sayı	Yüzde
Evet	50	13,4
Hayır	323	86,6
Toplam	373	100

Tablo 2-43'e göre, Van'a göç etmeden önce başka bir yere göç edenlerin oranı %13,4'tür. Göç hareketleri gerçekleştirilirken doğrudan Van'a göç edenler ise %86,6 oranındadır. Bu oranlar göstermektedir ki göç hareketlerinin çoğu doğrudan Van kentine gerçekleştirilmiştir.

2.2.14. Van'dan Önce Göç Edilen Yerler

Tablo 2-44 Van Dışı Göç

Van'dan Önce Göç Edilen Yerler	Sayı	Yüzde
Adana	4	1,1
Ağrı	2	0,5
Ankara	2	0,5
Antalya	2	0,5
Balıkesir	2	0,5
Bursa	2	0,5
Göç Etmedim	323	86,6
Hatay	2	0,5
İstanbul	12	3,2
İzmir	2	0,5
Mersin	4	1,1
Tekirdağ	2	0,5
Diğer	14	4,2
Toplam	373	100

Tablo 2-44'e göre, Van kentine göç hareketleri gerçekleşmeden önce başka bir yere göç edilip edilmediğine dair soruya "göç etmedim" cevabını verenlerin oranı

%86,6'dır. Van'dan önce göç edilen kentler arasında ilk sırada yer alan il %3,2'lik oranla İstanbul'dur. İstanbul'un genel özellikleri itibariyle sanayi, tekstil, ulaşım, pazar vb. konularda gelişmiş olması, işgücüne dayalı nüfusun bu kentte yoğunlaşmasına ve göç eğilimlerinin kente doğru ivme kazanmasına yol açmaktadır. İstanbul'u takiben Mersin ve Adana illeri %1,1'lik oranlarla Van'dan göç edilen iller arasında ikinci sırada yer almaktadır. Katılımcıların da dile getirdiği gibi, bu illerde daha çok tarıma dayalı işgücü ihtiyacından kaynaklı bir göç eğilimi bulunmaktadır. Özellikle mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmanın yanında, çiftlik işletme faaliyetlerinin de bu şehirleri çekici kıldığı belirtilmiştir.

2.3. Van'a Göç Edenlerin Kentleşme Deneyimleri

2.3.1. Van'da Yaşanılan Süre

Tablo 2-45 Van'da Yaşanılan Süre

Van'da Yaşanılan Süre	Sayı	Yüzde
1-5 Yıl	34	9,1
6-10 Yıl	28	7,5
11-20 Yıl	51	13,7
21 Yıl Ve Üzeri	260	69,7
Toplam	373	100

Tablo 2-45 incelendiğinde, araştırma örnekleminin %69,7'si 21 yıl ve üzeri süredir Van'da yaşadıklarını dile getirmektedir. Bu oran Van kentinde kalıcı olma eğiliminin bir göstergesi olarak görülebilir. Bir toplumsal yapı ya da grup içerisinde var olan koşullarda çeşitli değişim ve dönüşümler gerçekleşebilir. Ancak Van kentinde 21 yıl ve üzeri sürede yaşayan kişilerin oranının yüksek olması bu kentin bahsedilen dönüşümlere rağmen bir uğrak yeri değil kalıcı olarak yaşanılacak mekân olarak görüldüğünü göstermektedir. 11-20 yıl arası sürede yaşayan kişilerin oranı ise %13,7'dir. Katılımcıların %9,1'i 1-5 yıl arası süredir Van ilinde yaşadıklarını belirtirken, 6 ile 10 yıl arası yaşayanların oranı 7,5'tir.

2.3.2. Kendisinin İş Durumu

Tablo 2-46 Kendisinin İş Durumu

Kendisinin İş Durumu	Sayı	Yüzde
İşsiz/Çalışmıyor	12	3,2
Ev Hanımı	67	18
Özel Sektörde İşçi	118	31,6
Küçük Ve Orta Ölçekli Ticaret (Alım-Satım, Bakkal, Esnaf.Vb)	82	22
Öğrenci	1	0,3
Emekli	24	6,4
Devlet Memuru	37	9,9
Kamu Sektöründe İşçi	9	2,4
Çiftçi- Hayvancı	10	2,7
Uzmanlık Gerektiren Meslekler (Hakim, Doktor, Avukat, Mühendis.Vb)	4	1,1
Özel Sektörde Üst Düzey Yönetici	4	1,1
Mikro Aile Girişimciliği (5 Kişiye Kadar İstihdam)	1	0,3
Küçük Ölçekli Girişimci (6-20 İşçi İstihdamı)	1	0,3
Diğer	3	0,8
Toplam	373	100

Tablo 2-46’da, katılımcıların %31,6’sının özel sektörde işçi olarak çalıştığı görülmektedir. %22 oranında kişi küçük ölçekli ticaretle uğraştığını belirtirken, örneklemin %18’ini ev hanımları oluşturmaktadır. Çalışmada devlet memuru olarak görev yapanlar %9,9, emekli olanlar %6,4, herhangi bir işte çalışmayanlar %3,2 oranında bir paya sahiptir. Tabloda da görülebileceği gibi en yüksek oranda belirtilen meslek kolu özel sektörde işçi olma durumudur. Asıl meslek alanı olmadığı halde birçok insanın özel sektöre yöneldiği katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Özellikle katılımcılar arasından dikkat çeken meslek değiştirme açıklamalarından biri, heykeltraş olan bir katılımcının şu an bir kasap dükkanında işçi olarak çalışıyor olmasıdır. Ekonomik anlamda en büyük getirinin esnaflık ve ticaret alanında olduğu birçok katılımcı tarafından belirtilmiştir.

2.3.3. Eşinin İş Durumu

Tablo 2-47 Eşinin İş Durumu

Eşinin İş Durumu	Sayı	Yüzde
İşsiz/Çalışmıyor	6	1,6
Ev Hanımı	235	63
Özel Sektörde İşçi	33	8,8
Küçük ve Orta Ölçekli Ticaret (Alım-Satım, Bakkal, Esnaf.Vb)	20	5,4
Emekli	9	2,4
Devlet Memuru	13	3,5
Kamu Sektöründe İşçi	1	0,3
Uzmanlık Gerektiren Meslekler (Hâkim, Doktor, Avukat, Mühendis.Vb)	1	0,3
Mikro Aile Girişimciliği (5 Kişiye Kadar İstihdam)	1	0,3
Küçük Ölçekli Girişimci (6-20 İşçi İstihdamı)	1	0,3
Eş Yok	53	14,2
Toplam	373	100

Tablo 2-47’de de görüleceği gibi katılımcılara eşlerinin iş durumu sorulduğunda, %63’ü eşlerinin ev hanımı olduğunu dile getirmişlerdir. %8,8 oranında kişi ise özel sektörde işçi olarak çalışmaktadır. Küçük ve orta ölçekli ticaret yapanları oranı %5,4 iken; devlet memuru olarak çalışanların oranı %3,5’tir.

2.3.4. Kız Çocuğunun Okutulacağı Öğrenim Düzeyi

Tablo 2-48 Kız Çocuğunun Okutulacağı Öğrenim Düzeyi

Kız Çocuğunun Okutulması	Sayı	Yüzde
Devam Etmesini İstemem	2	0,5
Lise	2	0,5
Üniversite	8	2,1
Okuyabildiği Kadar	251	67,3
Okutabildiğim Kadar	71	19
Kesinlikle Okumamalı	7	1,9
Çocuğum Yok	32	8,6
Toplam	373	100

Tablo 2-48'e göre kız çocuklarını okutma konusunda, katılımcıların %67,3'ü kız çocuklarının okuyabildiği kadar okuması gerektiğini dile getirmişlerdir. Okutabildiğim kadar diyenlerin oranı ise %19'dur. %2,1'lik kesim üniversiteye kadar okuması taraftarı iken, kesinlikle okumamalı diyenlerin oranı %1,9'dur. Kız çocuklarını okutmayı düşünmeyen katılımcıların bir kısmı erkek çocuklarının en iyi meslekleri edinmeleri konusunda gerekli desteği sağlayacaklarını dile getirmektedir. Bunun temel nedenleri olarak öne sürülen fikirler; yaşadığımız çağın getirdiği tehlikenin en çok kız çocuklarını tehdit ettiği, ülkenin eğitim sisteminin bireyleri işsizliğe ve çeşitli sıkıntılara sürüklediği, ev hanımlığının kız çocukları için daha rahat olacağıdır. Sorunun kız çocuklarının başarı düzeyinde olmadığı, çağın buna uygun bir yapıya sahip olmadığıdır.

2.3.5. Erkek Çocuğunun Okutulacağı Öğrenim Düzeyi

Tablo 2-49 Erkek Çocuğunun Okutulacağı Öğrenim Düzeyi

Erkek Çocuğunun Okutulması	Sayı	Yüzde
Devam Etmesini İstemem	2	0,5
Lise	2	0,5
Üniversite	6	1,6
Okuyabildiği Kadar	257	68,9
Okutabildiğim Kadar	73	19,6
Kesinlikle Okumamalı	3	0,8
Çocuğum Yok	30	8
Toplam	373	100

Tablo 2-49'da erkek çocuklarının nereye kadar okutulacağına dair veriler incelendiğinde, erkek çocuklarının %68 oranında okuyabildiği kadar okuması gerektiği belirtilmiştir. %19,6'lık kesim ise "okutabildiğim kadar" yanıtını vermiştir. Üniversiteye kadar okumasını isteyen ebeveynlerin oranı %1,6'dır. Erkek çocuğunun okumasına karşı olanlar, 0,8'lik bir kısımda yer almaktadır. Erkek çocuğunu okutmak istemeyen katılımcıların öne sürdüğü nedenler arasında, eğitime harcanacak olan çabanın işsizlik ile sonuçlanacağı, esnafılık, ticaret vb. mesleklerin daha fazla gelecek

vadettiği, genellikle de baba mesleği ne ise onun devam ettirileceğine dair kanaat bulunmaktadır.

2.3.6. Ailede Mevsimlik İşçilik

Tablo 2-50 Ailede Mevsimlik İşçilik

Ailede Mevsimlik İşçilik	Sayı	Yüzde
Hayır	290	77,7
Sadece Yetişkin Erkekler	76	20,4
Hane Halkı Birlikte	7	1,9
Toplam	373	100

Tablo 2-50'ye göre, araştırmaya katılanlar arasında hane halkından mevsimlik işçiliğe gidenlerin oranı %22,3'tür. Aile içerisinde mevsimlik işçiliğe gitmeyenlerin oranı ise %77,7'dir. Katılımcıları belirttiği üzere yakınların mevsimlik işçiliğe gittikleri meslek kollarının başında inşaat işçiliği gelmektedir. Özellikle Muğla, Bodrum, İzmir, Antalya illerinin hane üyeleri tarafından inşaat işçiliği için tercih edildiği dile getirilmiştir. İnşaat işçiliğini takiben tarım işçiliği de en çok belirtilen meslek koludur. Aynı verilere göre aile üyeleri içerisinde mevsimlik işçiliğe giden grubu en yüksek oranda oluşturan yetişkin erkeklerdir. Katılımcıların %1,9'unda bütün hane halkı mevsimlik işçiliğe gitmektedir.

2.3.7. Mevsimlik İşçilik İçin Gidilen Yerler

Tablo 2-51 Mevsimlik İşçilik İçin Gidilen Yerler

Mevsimlik İşçilik İçin Gidilen Yerler	Sayı	Yüzde
Antalya	8	9,6
İstanbul	45	54,0
İzmir	4	4,8
Mersin	3	3,6
Muğla	5	6,0
Rize	3	3,6
Diğer	15	18,1
Toplam	83	100

Tablo 2-51’de de görüleceği gibi, mevsimlik işçiliğe gidenlerin ilk sırada tercih ettikleri şehrin %54’lük oranla İstanbul olduğu tespit edilmiştir. Bölgede sanayinin özellikle tekstil sanayisinin gelişmiş olması göç eğilimleri açısından olumlu bir tablo oluşturmaktadır. Diğer yandan hizmet, inşaat gibi sektörler İstanbul kentinin daha fazla iş imkânı sunmasına olanak vermektedir. Katılımcılar, yakınları aracılığıyla ekonomik aynı zamanda kültürel bir ağ oluşturulduğunu, onlar aracılığı ile iş fırsatlarına ulaşma imkânı bulduklarını dile getirmişlerdir. İstanbul’u takiben tercih edilen ikinci il ise %9,6 ile Antalya’dır. Antalya’nın hem tatil turizmi potansiyeli ile ön plana çıkması hem de inşaat sektöründe istihdam sunması, bu şehri göç etmek adına cazip bir konuma getirmektedir. Antalya ilini ise sırası ile %6 ile Muğla, %4,8 ile İzmir, %3,2 ile Mersin ve Rize takip etmektedir. Mevsimlik işçi olarak tercih edilen destinasyonların ilerleyen yıllarda yerini kalıcı göçe bırakmaları ise kuvvetle beklenmektedir.

2.3.8. Doğum Yerine Göre Mevsimlik İşçiliğe Gidilen Yerler

Tablo 2-52 Doğum Yerine Göre Mevsimlik İşçiliğe Gidilen Yerler

Mevsimlik İşçilik İçin Gidilen Yerler								
Doğum Yeri (İl)		Antalya	Giden Yok	İstanbul	İzmir	Muğla	Diğer	Toplam
Ağrı	Sayı	0	6	0	0	0	0	6
	Yüzde		1,6%					1,6%
Batman	Sayı	0	3	0	0	0	1	4
	Yüzde							
Bitlis	Sayı	0	4	0	0	0	1	5
	Yüzde							
Hakkâri	Sayı	2	17	0	0	0	0	19
	Yüzde		4,6%					5,1%
İstanbul	Sayı	0	5	0	0	0	0	5
	Yüzde							
Muş	Sayı	0	3	0	0	0	0	3
	Yüzde							
Şırnak	Sayı	0	10	1	1	0	2	14
	Yüzde		2,7%					3,8%
Van	Sayı	4	251	33	2	4	13	307
	Yüzde		71,1%	8,8%			3,5%	82,3%
Diğer	Sayı	0	8	2	0	0	0	10
	Yüzde							2,7%
Toplam		6	307	36	3	4	17	373
			82,3%	9,7%			4,6%	%100

Tablo 2-52’de katılımcıların doğum yerleri ve mevsimlik işçilik için gittikleri şehirler karşılaştırılmıştır. Araştırmada İstanbul kenti, %9,7 oranıyla Van doğumlu olan kişilerin mevsimlik işçilik için en çok tercih ettikleri şehir olarak ön plana çıkmaktadır. Ulaşım ve Pazar olanaklarının fazla olmasının getirdiği iş fırsatları, gelişmiş ekonomik-sosyal yapısıyla ve aynı zamanda akrabalık ağları sayesinde iş bulma durumunun kolaylaşması kenti mevsimlik işçilik için çekici bir konuma getirmektedir. Daha kentleşmiş bir mekân, çalışma olanaklarının iyi ve emek karşılığı alınan ücretin yüksek olması mevsimlik işçiliği metropol bir kent olan İstanbul’da daha cazip kılmaktadır.

2.3.9. Daha Önce Mevsimlik İşçiliğe Gitme Durumu

Tablo 2-53 Daha Önce Mevsimlik İşçiliğe Gitme Durumu

Mevsimlik İşçiliğe Gitme Durumu	Sayı	Yüzde
Evet	40	10,7
Hayır	333	89,3
Toplam	373	100

Tablo 2-53’e göre, katılımcılar arasında daha önce mevsimlik işçiliğe gitme durumu olanların oranı %10,7’dir. Diğer yandan daha önce mevsimlik işçilik yapmadığını belirtenler %89’3’lük bir dağılıma sahiptir.

2.3.10. Mevsimlik İşçilikten Toplam Kazanç

Tablo 2-54 Mevsimlik İşçilikten Toplam Kazanç

Toplam Kazanç	Sayı	Yüzde
301 TL-500 TL	8	2,1
2001 TL-2500 TL	1	0,3
2501 TL-3000 TL	3	0,8
3001 TL ve Üstü	69	18,5
Kazanç Yok	292	78,3
Toplam	373	100

Tablo 2-54’te örneklem içerisinde mevsimlik işçilik yapanların toplam kazancına dair veriler incelendiğinde, %18,5’lik 3001 TL ve üstü alanlar ilk sırada yer almaktadır. %2,1’lik kısım ise 301-500 TL arası kazanç elde ettiklerini belirtmişlerdir. 2501 ile 3000 TL arası kazanç elde edenlerin oranı %0,8 iken, 2001-2500 TL arası kazanç elde edenler %0,3 oranındadır.

2.3.11. Başka Şehirlere Düzenli Gitme Durumu

Tablo 2-55 Başka Şehirlere Düzenli Gitme Durumu

Başka Şehirlere Düzenli Gitme Durumu	Sayı	Yüzde
Hiçbir Zaman	227	60,9
Arada Sırada	104	27,9
Sadece Kışları	1	0,3
Sık Sık	38	10,2
Her Zaman	3	0,8
Toplam	373	100

Tablo 2-55'e göre katılımcıların başka bir şehre gitme durumların olup olmadığı sorulduğunda, %60,9 oranında kişi hiçbir zaman başka bir şehre gitmediğini belirtmiştir. Arada sırada şehir dışına çıkanların oranı ise %27,9'dur. Sık sık şehir dışına çıkanlar %10,2, her zaman gidenler %0,8 ve sadece kışın gidenler %0,3 oranındadır.

2.3.12. Bulunduğu Yerden Başka Şehirlere Düzenli Olarak Gitme Nedeni

Tablo 2-56 Bulunduğu Yerden Başka Şehirlere Düzenli Olarak Gitme Nedeni

Gitme Nedeni	Sayı	Yüzde
Orada Akrabalarım Var	5	1,3
Orada Evim Var	1	0,3
Orada Da İş Sahibiyim	27	7,2
Gezmek Amacıyla	82	22
Gitmiyorum	248	66,5
Mevsimlik İşçilik	10	2,7
Toplam	373	100

Tablo 2-56 incelendiğinde, katılımcıların %66,5'i şehir dışına gitmediklerini dile getirmişlerdir. Bulundukları yerden başka bir şehre düzenli gidenlerin seyahat nedenleri arasında %22'lik oranla gezme aktivitesi ilk sırada yer almaktadır. Gezmeyi takiben örneklemin %7,2'si gittikleri şehirde bir iş sahibi oldukların, %2,7 oranında

kişi mevsimlik işi olarak, %1,3'lük kesim akrabaları dolayısıyla ve %0,3'lük dilim ise gittikleri şehirde ev sahibi oldukları işin gittiklerini belirtmişlerdir.

2.3.13. Van'dan Başka Bir Yere Göç Etme Fikri

Tablo 2-57 Van'dan Başka Bir Yere Göç Etme Fikri

Başka Yere Göç Etme Fikri	Sayı	Yüzde
Evet	126	33,8
Hayır	247	66,2
Toplam	373	100

Tablo 2-57'e göre, katılımcılar arasında Van'dan başka bir yere göç etmeyi düşünenlerin oranı %33,8'dir. Van dışına çıkmayı düşünmeyenlerin oranı ise %66,2'dir. Bu oran; gelecek yıllarda Van ilinin nispi olarak daha düşük bir göç etme eğilimine sahip olduğuna işaret etmektedir.

2.3.14. Kendisinin İş Durumuna Göre Van'dan Başka Bir Yere Göç Etme Fikri

Tablo 2-58 Kendisinin İş Durumuna Göre Van'dan Başka Yere Göç Etme Fikri

Çalışma Durumu	Göç Etme Fikri			
		Evet	Hayır	Toplam
İşsiz/Çalışmıyor	Sayı	6	6	12
	Yüzde	50,0%	50,0%	100,0%
Ev hanımı	Sayı	25	42	67
	Yüzde	37,3%	62,7%	100,0%
Özel sektörde işçi	Sayı	41	77	118
	Yüzde	34,7%	65,3%	100,0%
Küçük ve Orta ölçekli İşletme, Esnaf	Sayı	26	56	82
	Yüzde	31,7%	68,3%	100,0%
Emekli	Sayı	5	19	24
	Yüzde	20,8%	79,2%	100,0%
Devlet memuru	Sayı	14	23	37
	Yüzde	37,8%	62,2%	100,0%
Kamu sektöründe işçi	Sayı	2	7	9
	Yüzde	22,2%	77,8%	100,0%
Çiftçi- hayvancı	Sayı	0	10	10
	Yüzde	0,0%	100,0%	100,0%
Diğer	Sayı	7	7	14
	Yüzde	0,50%	50,0%	100,0%
Toplam	Sayı	126	247	373
	Yüzde	33,8%	66,2%	100,0%

Tablo 2-58'de çalışma durumuna göre göç etme eğilimine baktığımızda göç etme eğilimi en yüksek işsizler arasında çıkmıştır. İşsizler arasında %50 olan göç etme eğilimini %37,8 ile devlet memurları, %37,3 ile ev hanımları, %34,7 ile özel sektör çalışanları, %31,7 ile esnaf takip etmiştir. Göç etme eğilimi ile ilgili en düşük oran ise sırasıyla emekliler ve hayvancılık yapanlar arasında çıkmıştır.

2.3.15. Göç Etmeme Nedeni

Tablo 2-59 Göç Etmeme Nedeni

Göç Etmeme Nedeni	Sayı	Yüzde
Evi, Ocağı Bekledim	6	1,6
Aile Büyüklerini Yalnız Bırakmak İstemedim	34	9,1
Memleketimi Köyümü Seviyorum, Ayrılmak İstemedim.	164	44
Burada İyi Bir İşim, Gelirim Var.	73	19,6
İmkânım Olmadı, Sonra Yaş Geçti	18	4,8
Göç Etmeyi Halen Düşünüyorum.	50	13,4
Çocukların Eli İş Tutunca Bende Buralardan Ayrılacağım.	11	2,9
Göç Ettim	4	1,1
Düzenim Burada	11	2,9
Diğer	2	0,5
Toplam	373	100

Tablo 2-59’da katılımcıların göç etmeme nedenleri arasında ilk göze çarpan durum, %44 oranında memleket veya köye duyulan sevgi ve bağlılıktan ötürü burada yaşama isteğidir. İkinci olarak %19,6’lık kesim burada iyi bir iş ve gelir sahibi olduğundan dolayı göç etmeyi düşünmediklerini belirtmiştir. Göç etmeyi halen düşünenlerin oranı ise %13,4’tür. %4,8 oranında kişi imkânının olmadığını ve daha sonra yaşın geçtiğini, %2,9’u buradaki düzeninden dolayı göç etmediğini, yine %2,9 oranında kişi çocuklarının eli iş tuttuğunda buradan ayrılacağını dile getirmiştir. Tablo 2-59 incelendiğinde, göç edebilecek daha yüksek potansiyele sahip olan iki grup katılımcı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi göç etme fikrinin muhtemelen daha yakın olduğu şu an göç etmeyi düşünenler, ikinci grup ise göç süreci biraz daha zamana bağlı olan çocuklarının geleceğine göre karar verecek olan gruptur. Bu verilere bakılarak, Van’ın göç haritasında meydana gelecek hareket değişikliklerine dair dağılım hakkında fikir sahibi olmak mümkündür.

2.4. Van Kent Merkezine Göç Eden Nüfusun Beklentileri ve Sorunlar

2.4.1. Daha Fazla Sağlanacak Gelirle Tercih Edilen İş Kolu

Tablo 2-60 Daha Fazla Sağlanacak Gelirle Tercih Edilen İş Kolu

Daha Fazla Sağlanacak Gelirle Tercih Edilen İş Kolu	Sayı	Yüzde
Tarım	35	9,4
Hayvancılık	67	18
Turizm	34	9,1
Sanayi	20	5,4
Ticaret	175	46,9
Yine Kendi Mesleğim	24	6,4
Hiçbiri	10	2,7
Kamu	7	1,9
Kripto Para	1	0,3
Toplam	373	100

Tablo 2-60'ta, katılımcılara şu anki gelirlerinden daha fazla gelir sağlandığı takdirde hangi iş kolunda çalışmayı tercih ettikleri sorulmuştur. Örneklemenin %46,9'u daha fazla gelir sağlarsa ticaret alanında çalışmayı istemektedir. İkinci olarak tercih edilen iş kolu %18 ile hayvancılık sektörüdür. %9,4 oranında kişi daha fazla gelir getirdiği takdirde tarım sektöründe, %9,1'i turizmde, %6,4'ü yine kendi mesleğinde ve %5,4'ü sanayi kolunda çalışmayı tercih edeceğini belirtmiştir. Kamuda çalışmak isteyenlerin oranı ise %1,9'dur. Ticaret alanının %46,9 oranında tercih edilme nedeni, ekonomik anlamda daha fazla gelir getirdiği ve daha fazla gelecek vadettiği düşüncesinden dolayıdır. Tarım sektörüne olan bakış açısı ise, katılımcılardan bu sektörde çalışmayı düşünenler için tarıma dönüş eskiye dönüş manasına gelmektedir. Katılımcılardan bazıları gerekli olanaklar sağlandığı takdirde köyüne dönüp kendine ait müstakil bir ev yaptırıp, tekrar eski köy yaşamına dönmek istediklerini vurgulamışlardır. Hayvancılık faaliyetlerini gerçekleştirmek isteyenler ise bu sektörün yaşam vadettiğini, köy yaşamının bir parçası olduğunu ve eskiye dönüşün güzel bir vesilesi olabileceğini düşünmektedir. Tarım ve hayvancılık sektörü bu açıdan katılımcılar tarafından olumlu bir tablo olarak tahayyül edilmektedir.

2.4.2. Kendisinin İş Durumuna Göre Daha Fazla Sağlanacak Gelirle Tercih Edilen İş Kolu

Tablo 2-61 Kendisinin İş Durumuna Göre Daha Fazla Sağlanacak Gelirle Tercih Edilen İş Kolu

Tercih Edilen İş Kolu									
Kendisinin İş Durumu		Tarım	Hayvancılık	Turizm	Sanayi	Ticaret	Yine kendi mesleğim	Hiç biri	Toplam
İşsiz	Sayı	2	1	1	1	6	0	0	12
	Yüzde								3,2%
Ev Hanımı	Sayı	6	7	6	5	30	7	5	67
	Yüzde					8,0%	1,9%		18,0%
Özel Sektörde İşçi	Sayı	9	28	14	6	55	5	1	118
	Yüzde	2,4%	7,5%	3,8%		14,7%			31,6%
Küçük ve Orta Ölçekli Ticaret	Sayı	6	12	7	4	46	2	2	82
	Yüzde		3,2%			12,3%			22,0%
Emekli	Sayı	3	5	0	1	12	1	1	24
	Yüzde					3,2%			6,4%
Devlet Memuru	Sayı	4	7	3	3	12	5	1	37
	Yüzde					3,2%			9,9%
Diğer	Sayı	5	7	3	0	14	4	0	33
	Yüzde					3,8%			8,8%
Toplam	Sayı	35	67	34	20	175	24	10	373
	Yüzde	9,4%	18,0%	9,1%	5,4%	46,9%	6,4%		100,0%

Tablo 2-61'e göre iş durumu ile daha fazla sağlanacak gelire tercih edilen iş kolu karşılaştırıldığında, göze çarpan ilk durum özel sektörde işçi olarak çalışan kişilerin daha fazla gelir sağlandığı takdirde ticaret kolunu seçeceklerine dair %14,7'lik orandır. Tercih nedeni olarak ise ticaret kolunun doğru stratejilerle gerçekleştirildiği takdirde ekonomik anlamda çok yüksek oranlarda getirisi olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

2.4.3. Tercih Edilen Net Gelir Tutarı

Tablo 2-62 Tercih Edilen Net Gelir Tutarı

Tercih Edilen Net Gelir Tutarı	Sayı	Yüzde
4000	2	0,5
5000	1	0,3
6000	1	0,3
8000	1	0,3
9000	1	0,3
10000	6	1,6
11000	1	0,3
13000	2	0,5
14000	1	0,3
15000	2	0,5
15000 Ve Üstü	355	95,2
Toplam	373	100

Tablo 2-60'ta öne çıkan daha fazla gelir sağlandığı takdirde hangi iş kolunun tercih edileceği sorusuyla bağlantılı olarak tablo 2-62'de, tercih edilen iş kolunda ne kadarlık bir tutarla çalışılacağı katılımcılara sorulmuştur. %95,2 oranında kişi 15.000 ve üstü gelirle çalışabileceklerini belirtmiştir. 10.000 ve üstü diyenlerin oranı ise %1,6'dır. 15.000 ve 4000 TL'lik tutarları tercih edenlerin oranı %0,5'lik oranlarda dağılım gösterirken, geriye kalan net gelir tutar aralıkları %0,3'lük oranlarla tabloda yer almaktadır.

2.4.4. Net Gelir Tutarı ile Çalışılacak Şehir

Tablo 2-63 Net Gelir Tutarı ile Çalışılacak Şehir

Şehir	Sayı	Yüzde
Ankara	2	0,5
Antalya	14	3,8
Balıkesir	2	0,5
Bursa	4	1,1
İstanbul	20	5,4
İzmir	7	1,9
Köyüm	92	24,7
Mardin	2	0,5
Diğer	14	4,2
Van	216	57,9
Toplam	373	100

Tablo 2-63'te sağlanacak net gelir tutarı ile hangi şehirde çalışılacağına dair verilerde, %57,9 oranında Van kentinde kalınacağı belirtilmiştir. İkinci olarak tercih edilen yer katılımcılar arasında aidiyetin yoğun olarak hissedildiği köy yerleşmeleridir. Köy yerleşmelerinden sonra üçüncü sırada İstanbul kenti yer almaktadır. İstanbul ilinin istenme nedenleri; akrabalık örüntüsünün bu il ile yoğun bir biçimde oluşturulmuş olması ve bu örüntü sayesinde ekonomik aynı zamanda sosyal imkanlara ulaşımın kolaylaşmasıdır. Antalya ili %3,8, İzmir %1,9 ve Bursa %1,1 ile göze çarpan diğer illerdir.

2.4.5. Köy/Memlekete Geri Dönme Durumu

Tablo 2-64 Köy/Memlekete Geri Dönme Durumu

Geri Dönme Durumu	Sayı	Yüzde
Bir Gün Memleketime Dönmeyi Ve Mesleğimi Orda Sürdürmeyi Düşünüyorum	98	26,3
Mesleğime Uygun Bir İş Olursa Hemen Dönerim.	6	1,6
Mesleğimle İlgili Olarak Senenin Belli Süresini Memleketimde Geçirebilirim.	3	0,8
Memleketime De Yatırım Yapmayı Düşünüyorum	2	0,5
Halihazırda Memleketimde Yatırımlarım Var	2	0,5
İşlerimin Bir Kısmını Memleketime Taşımayı Düşünüyorum.	1	0,3
Bütün İşlerimi Memleketime Taşımayı Düşünüyorum	6	1,6
Emekli Olduğumda Mesleğimle İlgili Tam/Yarım Zamanlı Çalışabilirim.	1	0,3
Emekli Olduğumda Memleketime Döneceğim	2	0,5
Hiçbir Şekilde Dönmeyi Düşünmüyorum	229	61,4
Köyüm Yok	18	4,8
Dönmeyi İsterim	5	1,3
Toplam	373	100

Tablo 2-64'te köy/memlekete geri dönme konusunda, örneklemin %61,4'ü hiçbir şekilde dönmeyi düşünmediklerini belirtmiştir. Bu oran, kentleşme sürecinin ve kentsel mekanların bireyler açısından kalıcı bir süreç ve yaşam alanı haline geldiğine işaret etmektedir. %26,3'lük kesim ise bir gün köyüne\memleketine dönmeyi düşünmekte ve mesleğini orada sürdürmeyi planlamaktadır. %1,6'lık dilimlerde bulunanlar, bütün işini oraya taşımayı ve mesleğine uygun bir iş olursa hemen dönmeyi düşünenlerdir. Dönmeyi isterim diyenlerin oranı ise %1,3'tür.

2.4.6. Tarım Arazisine Sahip Olma Durumuna Göre Köye Memlekete Geri Dönme Durumu

Tablo 2-65 Tarım Arazisine Sahip Olma Durumuna Göre Köye Memlekete Geri Dönme Durumu

Geri Dönme Durumu						
Tarım Arazisi Sahipliği	Bir Gün Memleketime Dönmeyi ve Mesleğimi Orda Sürdürmeyi Düşünüyorum	Mesleğime Uygun Bir İş Olursa Hemen Dönerim.	Bütün İşlerimi Memleketime Taşımayı Düşünüyorum	Hiçbir Şekilde Dönmeyi Düşünmüyorum	Köyüm Yok	Toplam
Evet	45 12,1%	2	6	65 17,4%	0	125 33,5%
Hayır	53 14,2%	4	0	164 44%	18 4,8%	248 66,5%
Toplam	98 26,3%	6	6	229 61,4%	18 4,8%	373 100,%

Tablo 2-65'te tarım arazisine sahip olma durumuna göre köye- memlekete geri dönme durumu karşılaştırılmıştır. Katılımcılardan, bir tarım arazisine sahip olmayıp memleketine dönmeyi düşünmeyenlerin oranı % 44'tür. Bu oran bize göstermektedir ki Van'da yaşayan kişilerin büyük çoğunluğunun tarım arazilerini elden çıkarması, köy ya da memleketleriyle olan bağlarını büyük oranda zayıflatmış ve şehirle olan bağlarını güçlendirmiştir. Tarım arazilerini elden çıkarma kararı, geriye dönüş ile ilgili fikrin büyük ölçüde kaybolduğuna işaret etmektedir.

2.4.7. Evin Mülkiyet Durumuna Göre Köye/Memlekete Geri Dönme Durumu

Tablo 2-66 Evin Mülkiyet Durumuna Göre Köye/Memlekete Geri Dönme Durumu

Geri Dönme Durumu						
Evin Mülkiyet Durumu		Bir Gün Memleketime Dönmeyi ve Mesleğimi Orda Sürdürmeyi Düşünüyorum	Hiçbir Şekilde Dönmeyi Düşünmüyorum	Köy Yok	Diğer	Toplam
Kira	Sayı	12	37	3	2	54
	Yüzde	3,20%	9,90%			14,50%
Kendime Ait	Sayı	86	191	15	25	317
	Yüzde	23,10%	51,20%	4,00%	6,70%	85%
Bedelsiz Olarak Oturuyorum	Sayı	0	1	0	1	2
	Yüzde					
Toplam	Sayı	98	229	18	28	373
	Yüzde	26,30%	61,40%	4,80%	7,50%	100%

Tablo 2-66'ya bakılarak evin mülkiyet durumuna göre köye memlekete geri dönme düşüncesi değerlendirildiğinde, kendine ait evi bulunanların %51,2'si hiçbir şekilde köyüne ya da memleketine dönmeyi düşünmemektedir. Bu oran kalıcı olma eğiliminin güçlü bir göstergesidir. Kendine ait ev mülkiyeti bulunanların %23,1'i bir gün memleketlerine dönmeyi ve mesleklerini orada sürdürmeyi düşündüklerini belirtmişleridir.

2.4.8. Nüfusa Kayıtlı Olunan İle Göre Köye/Memlekete Geri Dönme Durumu

Tablo 2-67 Nüfusa Kayıtlı Olunan İle Göre Köye/Memlekete Geri Dönme Durumu

Geri Dönme Durumu							
Nüfusa Kayıtlı Olunan İl		Bir Gün Memleketime Dönmeyi Ve Mesleğimi Orda Sürdürmeyi Düşünüyorum	Hiçbir Şekilde Dönmeyi Düşünmüyorum	Köyüm Yok	Dönmeyi İsterim	Diğer	Toplam
Van Nüfusuna Kayıtlı Olanlar	Sayı	88	220	18	3	21	350
	Yüzde	23,6%	59%	4,8%	0,8%	5,6%	93,8%
Van Dışındaki İllerin Nüfusuna Kayıtlı Olanlar	Sayı	10	9	0	2	2	23
	Yüzde	2,7%	2,4%				6,2%
Toplam	Sayı	98	229	18	5	23	373
	Yüzde	26,3%	61,4%	4,8%	1,3%	6,2%	100%

Tablo 2-67’de nüfusa kayıtlı olunan il ile köye ya da memlekete geri dönme durumu karşılaştırılmıştır. Van nüfusuna kayıtlı olanların %59’u köylerine geri dönmeyi düşünmediklerini belirtmişlerdir. Van nüfusuna kayıtlı olan katılımcılar arasında dönmeyi düşünenlerin oranı ise % 0,8’dir. Van nüfusuna kayıtlı olmayan ancak köylerine ya da memleketlerine dönmeyi düşünmeyenlerin oranı ise %2,4’tür. Bu kesim memleketleriyle olan bağlarını tamamen koparmayan ve günün birinde geri dönme ihtimali olan kesimdir. Geri dönmeyi düşünmediklerini ifade etmiş olmalarına karşın, nüfus kayıtlarının memleketlerinde kalmış olması bu tezi güçlendirmektedir.

2.4.9. Akrabaların Geri Dönmesi Konusundaki Düşünce

Tablo 2-68 Akrabaların Geri Dönmesi Konusundaki Düşünce

Sahip Olunan Düşünce	Sayı	Yüzde
Zaten Geri Döndüler, İyi Oldu	4	1,1
Gelip Gidiyorlar, Burada Da Evleri Var.	29	7,8
İnsanın Bir Ayağı Orada, Bir Ayağı Burada Olması Daha İyi.	20	5,4
Kesin Dönüş Zor, Uyum Sağlayamazlar.	239	64,1
Buraya Kesin Dönüş Yapanlar Hiç Mutlu Olmadılar.	4	1,1
Kendim Kesin Dönerim, İyi Ki Dönmüşüm.	4	1,1
Zaten Köyde Yaşıyorlar	17	4,6
Dönmelerini İsterim	38	10,2
Köyüm Yok	18	4,8
Toplam	373	100

Tablo 2-68’de; katılımcıların akrabaların geri dönmesi konusundaki düşünceleri incelendiğinde, %64,1 oranında kişi akrabalarının kesin dönüşünün zor olduğunu ve uyum sağlamayacaklarını düşünmektedir. Göç ile sahip olunan şartların değişikliğe uğraması, benimsenen hayat tarzının farklı koşullarla yeni bir yapıya bürünmesi geri dönüş ihtimalini azaltmaktadır. Katılımcılardan bazıları eski geleneksel köy yaşamına dönmek istemediklerini, geçmişteki kalabalık; eşinin babası, kardeşleri ve akrabaları ile yakın mesafelerde yaşamının kendilerini birçok zorlukla yüz yüze bıraktığını belirtmişlerdir. Kent yaşamının en güzel yanlarından birinin de bu akraba baskısından ve köy içerisindeki dedikodu mekanizmasından sıyrılmak olduğunu vurgulamışlardır. %10,2’lik kesim ise dönmelerini istediklerini dile getirmişlerdir. Her iki mekânda da yaşam sürdürenlerin (gidip geliyorlar burada da evleri var) oranı ise %7,8’dir.

2.4.10. Göç Ederken ve Sonrasında Destek Görme Durumu

Tablo 2-69 Göç Ederken ve Sonrasında Destek Görme Durumu

Konusunda Destek Görme Durumu	Sayı	Yüzde
Evet	26	7
Hayır	261	70
Göç Etmedim	86	23,1
Toplam	373	100

Tablo 2-69’da, göç ettikten sonra yakınlarından veya akrabalarından destek görenlerin oranı %7’dir. Yakınlarından destek görmediğini belirtenler ise %70 oranındadır. Destek görmediğini belirten katılımcılardan biri, göç ettikten sonra yakınları tarafından küçük görüldüklerini belirtmiştir. Konuşma biçimleri, köy yaşantısının getirdiği bazı alışkanlıklar ve giyim tarzlarının Van’a geldikten sonra aile olarak, yakınları tarafından küçümseyici bir tavırla “köylü” olarak nitelendirilip alaya alınma durumuna maruz kaldıklarını ifade etmiştir. Ayrıca esnaf olan akrabalarından birinin yanında işçi olarak çalıştığını, köy ile ekonomik bağların hala devam ettiğini, köyde üretilen hayvansal ürünlerin çalıştığı iş yerinde büyük oranda alım-satımının gerçekleştirildiğini dile getirmektedir. Bu durum, köy üretiminden elde edilen ürünlerin kent piyasasında bir payının bulunduğu işaret etmektedir.

2.4.11. Kimden Destek Aldığı

Tablo 2-70 Kimden Destek Aldığı

Yardım Alınan Kişi	Sayı	Yüzde
Kimseden Yardım Almadım	253	67,8
Kimseden Yardım Almadım Çünkü Göç Etmedim	94	25,2
Akrabalarım	20	5,4
Kızım	1	0,3
Devlet Desteği	2	0,5
Kız Arkadaşım	1	0,3
Abim	1	0,3
Amcam	1	0,3
Toplam	373	100

Göç ettikten sonra kimlerden yardım alındığı mevcut olan sosyal ağlar hakkında ipuçları vermektedir. Tablo 2-70'e göre katılımcıların %67,8'i kimseden yardım almadığını dile getirmiştir. %5,4 oranında kişi akrabalarından yardım aldığını, %0,5'i ise devlet desteği ile Van ilinde tutunmasının kolaylaştığını ifade etmiştir.

2.4.12. Alınan Destek Türü

Tablo 2-71 Alınan Destek Türü

Destek Türü	Sayı	Yüzde
Destek Almadım	252	67,6
Destek Almadım Çünkü Göç Etmedim	95	25,5
Ekonomik Destek	24	6,4
Sosyo-Kültürel Destek	2	0,5
Toplam	373	100

Tablo 2-71'e bakılarak göçten sonra tutunma konusunda ne tür bir destek alındığı incelendiğinde, %6,4 oranında kişi ekonomik destek aldığını belirtmiştir. %0,5 oranında kişi ise sosyokültürel destek gördüğünü belirtmiştir.

2.4.13. Yaşanan Uyum Sorununun Türü

Tablo 2-72 Yaşanan Uyum Sorununun Türü

Uyum Sorunu	Sayı	Yüzde
Çevre Edinme	1	0,3
Dil	4	1,1
Göç Etmedim	103	27,6
Kültür	5	1,3
Sorun Yaşamadım	260	69,7
Toplam	373	100

Tablo 2-72'ye göre göç ettikten sonra ne tür bir uyum sorunu yaşandığına bakıldığında, katılımcıların %1,3'ü kültür ile alakalı problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir. %1,1'lik kesim ise dil konusunda sıkıntı yaşadıklarını dile getirmiştir.

2.4.14. Van'ın Kültürüne Yakınlık

Tablo 2-73 Van'ın Kültürüne Yakınlık

Yakınlık	Sayı	Yüzde
Evet	51	13,7
Hayır	11	2,9
Zaten Benim K�lt�r�m	311	83,4
Toplam	373	100

Tablo 2-73 incelendiğinde, Van'ın kültürüne yakınlık konusunda katılımcıların %83,4'  zaten kendi kültürleri olduğunu, %13,7 oranında kişi ise Van'ın kültürüne yakın hissettiklerini belirtmiştir. Van'ın kültürüne yakın hissetmediklerini belirtenlerin oranı ise %2,9'dur. Van kültürüne yakın hissetmeme nedenleri olarak yaşam tarzındaki farklılıklar, bir arada yaşama durumuna dair anlayış farklılığı vb. durumlara vurgu yapmışlardır.

2.4.15. Göç Edenlerin Çalıştığı İş Kolu

Tablo 2-74 Göç Edenlerin Çalıştığı İş Kolu

İş Kolu	Sayı	Yüzde
Bekçi	4	1,1
Belirtilmedi	17	4,6
Çiftçi	5	1,3
Emekli	8	2,1
Emlakçı	2	0,5
Esnaf	35	9,4
Fabrika İşçisi	3	0,8
İnşaat İşçisi	15	4
İşletmeci	8	2,1
Kamu	13	3,5
Memur	12	3,2
Mühendis	2	0,5
Müteahhit	3	0,8
Öğretmen	2	0,5
Özel Sektörde İşçi	109	29,2
Serbest	22	5,9
Şoför	2	0,5
Tarım İşçisi	2	0,5
Tekstil İşçisi	8	2,1
Turizm	4	1,1
Yakınım Göç Etmedi	92	24,7
Diğer	5	1,5
Toplam	373	100

Tablo 2-74’te; katılımcıların yakınlarından göç edenlerin çalıştığı sektör olarak ilk göze çarpan %29,2 oranında özel sektördür. Özel sektörü takiben %9,4 oranında esnaflık ikinci sırada yer almaktadır. Yaygın şekilde çalışılan diğer iş kolları %5,9 oranında serbest meslek, %3,5 kamu ve %3,2 oranında memurluk bulunmaktadır.

2.4.16. Şimdiki Durumu Değerlendirme

Tablo 2-75 Şimdiki Durumu Değerlendirme

Şimdiki Durum	Sayı	Yüzde
Daha İyiye Gitti	201	53,9
Daha Kötüye Gitti	52	13,9
Değişen Bir Durum Yok	45	12,1
Göç Etmedim	75	20,1
Toplam	373	100

Tablo 2-75'e göre, göçten sonra mevcut durumlarının daha iyiye gittiğini belirtenlerin oranı %53,9'dur. Daha kötüye gittiğini dile getirenler %13,9 oranındadır. Değişen bir durumun olmadığına vurgu yapanlar %12,1'lik dilimde yer almaktadır.

2.4.17. Geleceğe Dair Bakış Açısı

Tablo 2-76 Geleceğe Dair Bakış Açısı

Gelecek	Sayı	Yüzde
Daha İyi Olacak	209	56
Daha Kötü Olacak	81	21,7
Pek Değişmeyecek	81	21,7
Bilmiyorum	2	0,5
Toplam	373	100

Tablo 2-76'dan da anlaşılacağı gibi, %56 oranında geleceğin daha iyi olacağı düşünülmektedir. Daha kötü olacağına dair fikir beyan edenlerin oranı %21,7'dir. Gelecekte yaşamlarının değişmeyeceğini düşünenler ise %21,7 oranındadır. Araştırmaya katılan kişiler arasında geleceğin iyi olacağına dair fikir beyan edenlerden bazıları, öyle ummak istediklerini belirtmişlerdir. Özellikle “iyi diyelim iyi olsun” cümlesi en çok verilen yanıtlar arasındadır. Kötü olacağına dair kaniya sahip olanlar ise yaşam şartlarının daha da kötüye gideceğini, ekonomik anlamda olumsuz durumların yaşanacağını dile getirmişlerdir. Bu fikri belirtenler ayrıca bu durumu değiştirmek için yurt dışına gitmeyi amaçladıklarına vurgu yapmaktadır.

2.4.18. İmkân Olursa Yerleşmek İstenilen Şehir

Tablo 2-77 İmkân Olursa Yerleşmek İstenilen Şehir

Şehir	Sayı	Yüzde
Ankara	12	3,2
Antalya	39	10,5
Balıkesir	6	1,6
Bartın	2	0,5
Batman	2	0,5
Bursa	19	5,1
Çanakkale	3	0,8
Denizli	5	1,3
Diyarbakır	3	0,8
Eskişehir	3	0,8
Gaziantep	2	0,5
İstanbul	55	14,7
İzmir	26	7
Konya	2	0,5
Malatya	2	0,5
Manisa	4	1,1
Mardin	2	0,5
Mersin	11	2,9
Muğla	11	2,9
Rize	5	1,3
Şırnak	2	0,5
Trabzon	3	0,8
Van	141	37,8
Diğer	13	3,9
Toplam	373	100

Tablo 2-77’de imkân olursa hangi şehre yerleşileceği konusunda, %37,8 oranında kişi Van’da yaşamak istediklerine dair görüş bildirmiştir. Van dışında öne çıkan kent %14,7’lik bir oranla İstanbul’dur. Bazı katılımcılar tarafından İstanbul’un tercih edilme nedeni; metropol kent özelliğinde olmasıdır. İş imkanlarının fazlalığı ve doğal güzellikleri de ön plana çıkan diğer unsurlardır. İstanbul’u takiben %10,5 ile Antalya yaşamak istenilen şehir açısından ikinci sırada yer almaktadır. Katılımcılar için

Antalya ili, tarihi ve doğal güzellikleriyle ayrıca iklimi dolayısıyla çekici bir kent konumundadır. %7’lik bir oran ile İzmir yine doğal güzellikleriyle yaşanılmak istenilen şehirlerden bir diğeridir. İzmir’i takiben Bursa %5,1, Ankara %3,2 ve Mersin ve Muğla illeri %2,9’luk oranlarla yaşamak istenilen şehir anlamında tercih edilen mekanlardır.

2.4.19. Doğum Yerine Göre Yerleşmek İstenen Şehir

Tablo 2-78 Doğum Yerine Göre Yerleşmek İstenen Şehir

Doğum Yeri (İl)	Şehir							
		Antalya	Bursa	İstanbul	İzmir	Van	Diğer	Toplam
Ağrı	Sayı	0	0	1	0	2	3	6
	Yüzde							1,60%
Hakkâri	Sayı	2	0	2	1	6	8	19
	Yüzde					1,60%	2,10%	5,10%
Şırnak	Sayı	2	0	3	0	7	2	14
	Yüzde					1,90%		3,80%
Van	Sayı	32	16	45	23	122	69	307
	Yüzde	8,60%	4,30%	12,10%	6,20%	32,70%	18,50%	82,30%
Diğer	Sayı	3	3	4	2	4	11	27
	Yüzde						2,90%	7,20%
Toplam	Sayı	39	19	55	26	141	93	373
	Yüzde	10,50%	5,10%	14,70%	7,00%	37,80%	24,90%	100,00 %

Tablo 2-78’de, doğum yerine göre imkân olursa yerleşmek istenilen şehir karşılaştırılmıştır. Göze çarpan ilk oran %32,7 ile Van doğumlu olup imkân olursa Van’a yerleşmek isteyen katılımcılardır. Bu grup Van’ın gelecekte kalıcı olabilecek nüfusuna işaret etmektedir. Van doğumlu olanların imkân olursa yerleşmek istenilen şehir bağlamında Van dışında en çok belirttikleri şehir %12,1 ile İstanbul’dur. Hakkâri doğumlu olanların ise imkan olduğunda yerleşmek istedikleri şehir %1,6 ile Van kentidir.

2.4.20. Nüfusa Kaydına Göre Yerleşmek İstenen Şehir

Tablo 2-79 Nüfusa Kaydına Göre Yerleşmek İstenen Şehir

Yerleşmek İstenen Şehir											
Nüfusa Kayıtlı Olunan İl		Ankara	Antalya	Bursa	İstanbul	İzmir	Mersin	Muğla	Van	Diğer	Top.
Bitlis	Sayı	1	0	0	0	0	0	0	0	3	4
	Yüzde										
Hakkâri	Sayı	0	1	0	0	0	1	0	2	2	6
	Yüzde										
Van	Sayı	11	38	17	50	26	10	10	137	51	350
	Yüzde	2,90%	10,20%	4,60%	13,40%	7,00%	2,70%	2,70%	36,70%	13,70%	93,80%
Diğer	Sayı	0	0	2	5	0	0	1	2	3	13
	Yüzde										3,50%
Toplam	Sayı	12	39	19	55	26	11	11	141	59	373
	Yüzde	3,20%	10,50%	5,10%	14,70%	7,00%	2,90%	2,90%	37,80%	15,80%	100%

Tablo 2-79’da, nüfusa kayıtlı olunan il ile imkân olursa yerleşmek istenilen şehir karşılaştırılmıştır. Van nüfusuna kayıtlı olan %36,7 oranında kişi imkân olursa kente yerleşmek istediklerini belirtmişlerdir. Yine Van nüfusuna kayıtlı % 13,4 oranında kişi ise imkan olduğunda İstanbul kentine yerleşmek istediğini dile getirmiştir. Antalya, İstanbul’dan sonra Van nüfusuna kayıtlı kişilerin yerleşmek istediği bir diğer kenttir.

2.4.21. Yerleşmek İstenen Şehri Tercih Sebebi

Tablo 2-80 Yerleşmek İstenen Şehri Tercih Sebebi

Neden	Sayı	Yüzde
Orada Yerleşik Akrabalarım Var	21	5,6
Orada Yaşayan Dostlarım, Arkadaşlarım Var	46	12,3
Orada Yerleşik Hemşerilerim Var.	10	2,7
Kültürel Seçeneklerin Çokluğu	9	2,4
Yaşam Şartları Daha İyi.	101	27,1
Daha Kolay İş Bulabilirim	10	2,7
Tarihi, İklimi, Doğal Güzellikleri Sebebi Nedeniyle Şehri Seviyorum	171	45,8
Diğer	5	1,3
Toplam	373	100

Yaşamak istenilen şehirle ilgili, tablo 2-80’de belirtilen şehrin neden tercih edildiğine dair görüşler bulunmaktadır. Tabloda göze çarpan ilk veri belirtilen şehirlerin; %45,8 oranında tarihi, iklimi ve doğal güzelliklerinden dolayı tercih edildiğidir. İkinci sırada %27,1 ile yaşam şartlarının daha iyi olması, gitmek istenilen şehrin seçilmesinde etkilidir. Orada yerleşik yaşayan arkadaş ya da dostlarının varlığından dolayı belirttikleri şehre gitmek isteyenlerin oranı ise %12,3’tür. Akraba ilişkilerinin şehir seçimi konusunda etkili olduğunu belirtenler %5,6, daha kolay iş bulma imkânı ve yerleşik hemşerilerden ötürü seçim yapanlar %2,7’lik dilimlerle çalışmada yer almaktadır.

2.4.22. Yaz Ayları İçin Ev Sahibi Olmak İstenen Şehir

Tablo 2-81 Yaz Ayları İçin Ev Sahibi Olmak İstenen Şehir

Şehir	Sayı	Yüzde
Ankara	5	1,3
Antalya	39	10,5
Balıkesir	3	0,8
Bursa	9	2,4
Denizli	2	0,5
Diyarbakır	2	0,5
Eskişehir	2	0,5
İstanbul	24	6,4
İzmir	9	2,4
Konya	2	0,5
Manisa	2	0,5
Mersin	4	1,1
Muğla	14	3,8
Ordu	2	0,5
Rize	9	2,4
Trabzon	2	0,5
Van	226	60,6
Diğer	17	5,1
Toplam	373	100

Tablo 2-81'e göre, katılımcıların yaz aylarında ev sahibi olmak istedikleri şehirler arasında %60,6 ile Van ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada tercih edilen il %10,5 ile Antalya ilidir. İstanbul %6,4 ile yaz aylarında ev sahibi olmak istenilen üçüncü şehirdir. %3,8 ile Muğla ve %2,4'lük oranlarla Bursa, İzmir, Rize illeri tercih edilen diğer illerdir.

2.4.23. Kış Ayları İçin Ev Sahibi Olmak İstenen Şehir

Tablo 2-82 Kış Ayları İçin Ev Sahibi Olmak İstenen Şehir

Şehir	Sayı	Yüzde
Adana	7	1,9
Ankara	6	1,6
Antalya	90	24,1
Aydın	2	0,5
Balıkesir	5	1,3
Bursa	19	5,1
Denizli	3	0,8
Diyarbakır	3	0,8
Eskişehir	2	0,5
Gaziantep	2	0,5
İstanbul	30	8
İzmir	26	7
Konya	3	0,8
Manisa	2	0,5
Mersin	18	4,8
Muğla	13	3,5
Sinop	2	0,5
Trabzon	3	0,8
Van	124	33,2
Diğer	13	3,9
Toplam	373	100

Tablo 2-82'ye göre, kış aylarında ev sahibi olmak istenilen şehir bağlamında ön plana çıkan ilk yer %33,2'lik oranla Van kentidir. Antalya ili Van dışında kış aylarında %24,1 ile ikamet etmek için en çok tercih edilen ildir. Antalya'dan sonra İstanbul %8

ile, İzmir %7 ile ve Bursa %5,1 ile göze çarpan diğer illerdir. Bir önceki ve yukarıdaki tablo incelendiğinde, Van dışında hem yaz aylarında hem de kış aylarında ev sahibi olmak istenilen şehir Antalya'dır. Antalya kentinin özellikle iklimi ve doğal güzellikleri bu tercihte önemli bir paya sahiptir.

2.4.24. Arkadaş Seçiminde Öncelikler

Tablo 2-83 Arkadaş Seçiminde Öncelikler

Arkadaş Seçimi	Sayı	Yüzde
Aynı Davayı, Siyasi Görüşü Paylaşma.	9	2,4
Hemşeri Olmak.	8	2,1
Akraba Olmak.	21	5,6
Aynı Merak ve Hobileri Paylaşma.	110	29,5
Aynı Eğitim Düzeyinde Olmak.	5	1,3
Benzer Sosyal Sınıf ve Statüyü Paylaşmak.	7	1,9
Aynı Etnik Gruba Mensup Olmak.	3	0,8
Aynı Dini Cemaate, Mezhebe Mensup Olma.	9	2,4
Yaşam Tarzı Benzerliği.	140	37,5
Aynı Köyden Olmak	6	1,6
Aynı Aşiretten Olmak	7	1,9
Dürüstlük	48	12,9
Toplam	373	100

Tablo 2-83'te katılımcıların arkadaş seçimi konusundaki öncelikleri incelendiğinde, %37,5 ile yaşam tarzı benzerliği ilk sırada yer almaktadır. Yaşam tarzı benzerliğini takiben %29,5'lik oranıyla aynı merak ve hobileri paylaşmak merkeze alınan bir başka önceliktir. Arkadaş seçimi konusunda vurgulanan bir başka nokta %12,9 ile dürüstlüktür. Akraba olmanın arkadaş seçimi konusundaki önemi ise %5,6'dır. Aynı dini cemaate, mezhebe mensup olmanın ve aynı siyasi görüşü paylaşmanın önemi %2,4'lük dilimlerde yer almaktadır.

2.4.25. Evlilik Tercihinde Öncelikler

Tablo 2-84 Evlilik Tercihinde Öncelikler

Evlilik Tercihi	Sayı	Yüzde
Aynı Davayı, Siyasi Görüşü Paylaşma.	2	0,5
Hemşeri Olmak.	4	1,1
Akraba Olmak.	87	23,3
Aynı Merak ve Hobileri Paylaşma.	124	33,2
Aynı Eğitim Düzeyinde Olmak.	5	1,3
Benzer Sosyal Sınıf ve Statüyü Paylaşmak.	2	0,5
Aynı Etnik Gruba Mensup Olmak.	2	0,5
Aynı Dini Cemaate, Mezhebe Mensup Olma.	6	1,6
Yaşam Tarzı Benzerliği.	67	18
Aynı Köyden Olmak	10	2,7
Aynı Aşiretten Olmak	12	3,2
Dürüstlük	5	1,3
Görücü Usulü	47	12,6
Toplam	373	100

Tablo 2-84’te, evlilik tercihlerinde aynı merak ve hobileri paylaşmanın önemi %33,2 olarak ön plana çıkmaktadır. Eş seçiminde akraba olmanın önemli olduğunu belirtenler ise %23,3 oranındadır. Yaşam tarzı benzerliği %18, görücü usulüyle yapılan seçimlerin oranı %12,6 iken aynı aşirete mensup olmanın bu tercihteki etkisi %3,2’dir.

3.BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

Van ilinin jeopolitik konumu hem göç almaya hem de göç vermeye uygun bir yapıdadır. Doğu Anadolu Bölgesinin, bulunduğu yer itibariyle Türkiye’de bulunan diğer bazı gelişmiş bölgelere oranla daha fazla göç verme durumu söz konusuken yakın çevresinde bulunan çoğu il ve ilçelere göre göç alma eğilimindedir. Van’ın bu göç verme ve göç alma süreçlerindeki rolü, bu hareketler gerçekleşirken nasıl bir paya sahip olduğu ve göçmenler tarafından nasıl bir yerde konumlandırıldığı ile ilgilidir. Yakın çevresinde bulunan iller tarafından kalıcı bir yaşam alanı mı yoksa geçici bir göç geçiş güzergahı mı olduğu yapılan çalışmada ön plana çıkmaktadır. Geriye dönüşün hangi koşullarda mümkün olacağı, kalıcılığın sağlanması için ise kişilerin beklentileri, ailesel, kültürel olarak oluşturdukları yapı ve sosyoekonomik bağlamda sahip oldukları koşullar bu kararın temel belirleyicileri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan çalışmada ilk etapta kentin en yüksek göç oranını kendi ilçelerinden aldığı gözlemlenmiştir. Özellikle ön plana çıkan ilçe Gürpınar’dır. Kent merkezine yakın bir mesafede bulunması, ulaşım ağları açısından diğer ilçelere göre olanakların daha fazla olması bu ilçenin göç verme eğilimini arttırmaktadır. İl bazında bir değerlendirme yapıldığında Van iline en çok göç veren il Hakkâri’dir. Sosyo-kültürel açıdan iki kent arasında büyük farkların olmaması, yine mesafe olarak kente yakın bir konumda bulunması ve çeşitli açılardan Hakkâri iline oranla daha gelişmiş bir yapıya sahip olması göçmenler için çekici faktörleri oluşturmaktadır. Nüfusa kayıtlı olunan il bağlamında Hakkâri’nin ön plana çıkması bu kentten göç eden kişilerin kentte kalıcı olma düşüncesinde olduğu söylenebilir. Ayrıca göç eden kişilerin memleketleriyle olan bağlılıklarının da zayıfladığını söylemek mümkündür. Bu nedenle geriye dönüş ihtimali gittikçe zayıflamaktadır. Köy ya da memleketle devam ettirilen kültürel bağların yanında ekonomik olarak sürdürülen bağlar da geriye dönüş ihtimalini güçlü kılan unsurlardır. Kentte yaşamını devam ettirmesine rağmen köyde tarım ya da

hayvancılığı devam ettirenler, köyünden ya da memleketinden köy katkısı adına bazı ürünler kabul eden kişiler ise bir ara güzergâh oluşturmaktadır. Bu kişiler ne tamamen geri dönüş fikrine sahiptir, ne de tamamen kent yaşamı içerisinde hayatlarını devam ettirmemektedir

Aşirete aidiyet bağlamında; yüksek oranda bir aşirete mensup olma ve aidiyet bağı hissetme oranı gözlemlenmiştir. Bu oran aşiret örüntüsünün Van genelinde güçlü bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Yapı içerisinde oluşturulan kültürel ve ekonomik örüntüler günümüzde de varlığını korumaktadır. Bütün aşiretler için aynı şeyi söylemek mümkün olmamakla birlikte, öne çıkan bazı aşiret yapıları içerisinde güçlü desenler olduğu gözlemlenmiştir.

Aile yapısına dair bir değerlendirme yapıldığında, 8 ve üzeri kişi bulunan aile yapısı göçten önce %54'lük bir orana sahipken göçten sonra bu oran %17'lere gerilemiştir. Bahsedilen oranlar aile yapısında köklü değişim ve dönüşümlerin yaşandığına işaret etmektedir. Göçten önce özellikle kırsal alanlarda işgücü ihtiyacının fazla olması nedeniyle ailedeki üye sayısının fazla olması önemli bir ekonomik kaynak olarak görülmekteydi. Ancak göç gerçekleştikten sonra ortaya çıkan tabloda bireyselleşmiş bir aile kültürü karşımıza çıkmaktadır. Çocuk sahibi olmanın artık tarım ya da hayvancılıkta çalışacak işgücü olmasından ziyade psikolojik anlamda çocuk sahibi olma durumuna dönüştüğünü söylemek mümkündür. Bulduğumuz çağ itibarıyla kendine yetebilen, teknolojik ve bilimsel olayları takip eden bireyler daha fazla öne çıkmaktadır. Bu anlamda aile bireyini işgücünden ziyade kendine yetebilen bir birey olarak yetiştirmek gittikçe önem kazanmaktadır. Kız çocuklarının okuyabildiği kadar okutulmasına dair %67'lik oran; bu konuda farkındalık oluştuğunu göstermektedir. Bu oran toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirildiğinde, göç eden kişilerin toplumsal cinsiyet algılarının değiştiğine işaret etmektedir. Özellikle kız çocuklarının okutulması konusunda toplum içerisinde yüksek düzeyde bir hassasiyet olduğu gözlemlenmiştir.

Göç eden kişilerin aile üyelerinin göç yerleri incelendiğinde, göç için en çok tercih edilen kent İstanbul'dur. İstanbul kenti; aile üyelerinin göç için tercih ettiği

hem de imkân olursa yerleşilecek şehir bağlamında ön plana çıkan ildir. Yine İstanbul, Van'dan önce göç edilen illerin arasında ilk sırada yer almaktadır. Aynı zamanda mevsimlik işçilik için en çok tercih edilen şehir yine İstanbul olarak karşımıza çıkmaktadır. Metropol bir kent özelliği taşıyan il, bu nitelikleriyle Van'ın sonraki zamanlarda da yüksek oranda göç vereceği mekânlar arasında bu kentin olacağı söylenebilir. Göç edenlerin yüksek oranda çalışmayı tercih ettiği sektör ise özel sektördür.

Göçmenlerin Van'da yaşadığı süreye dair bir bakış açısı sunulduğunda; %70 oranında 21 yıl ve üzeri yaşayan kişi bulunmaktadır. Bu oranın, Van'da kalıcı olan nüfusa işaret ettiğini söylemek mümkündür.

Van'dan başka bir yere göç etmeyi düşünenlerin oranı %34'tür. Bu %34'lük oranın içerisinde yer alan %11'lik kesim özel sektörde işçi olarak çalışan kişilerdir. Ekonomik anlamda güvence elde etmek, daha iyi çalışma koşulları ve yaşamını idame ettirme konusunda daha az kaygılanmak adına gelişmiş bir şehre göç etme fikri ortaya çıkmaktadır. Göç etmeyi düşünmeyenlerin oranı %44 iken, bu kişiler göç etmeme nedeni olarak “köyümü/memleketimi seviyorum ve ayrılmak istemiyorum” ifadesini kullanmışlardır. Göç etmeyi düşünen kişiler ise tercih ettikleri mekanların tarihi, iklimi ve doğal güzellikleri nedeniyle belirttikleri şehirlere göç etmek istediklerini vurgulamışlardır.

Ekonomik anlamda daha fazla gelir sağlandığı takdirde bireyler tarafından tercih edilen iş kolu bağlamında, en çok tercih edilen iş kolu ticaret koludur. Ticaret kolunun daha fazla kazanç sağlaması ve daha bağımsız bir çalışma alanı sunması, bu kolun tercih edilmesine neden olmaktadır. Bu gelir sağlandığı takdirde tercih edilecek şehir/memleket sorulduğunda %58'lik bir oranla Van'ın tercih edileceği belirtilmiştir. Köy yerleşmelerinde gerekli koşullar sağlandığında kent merkezinde yaşayan kişilerin köylerine dönme ihtimali de %28 ile ikinci sırada en çok belirtilen ifadedir. Köy yerleşmelerinin sahip olduğu sorunlar ortadan kalktığında ideal bir yaşam alanı olduğu dile getirilmiştir. Köye ya da memlekete geri dönme durumuna dair verilerde, köye dönüşün %61 oranında mümkün olmadığı belirtilmiştir.

Göçmenlerin göç ettikleri yere göre şimdiki durumunu kıyaslamaları istendiğinde %54 oranında daha iyiye gittiği belirtilmiştir. Gelece dair belirttikleri görüşlerinde ise %56 oranında geleceğin daha iyi olacağı düşünülmektedir.

Kişilerin evlilik tercihleri konusundaki görüşleri incelendiğinde, öne çıkan tercih yaşam tarzı benzerliğinin olmasıdır. Göçten önce bir önceki kuşağın evlilik tercihi yaparken görücü usulü ve büyüklerin kararlarıyla evlilik yaptıkları belirtilirken, göçten sonra bir sonraki kuşağın evlilik tercihlerinde yaşam tarzı benzerliğine göre eş seçimi yaptıkları göze çarpmaktadır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Y. (2016). *Göç Sosyolojisi*. İstanbul: Atlas Akademik Basın Yayın Dağıtım.
- Akgür, G., Z. (1997). *Türkiye'de Kırsal Kesimden Kente Göç ve Bölgeler Arası Dengesizlik*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Akkayan, T. (1979). *Göç ve Değişme*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Aktel, M., Kaygısız Ü. (2018). Türkiye’de Göç Yönetimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 23(2), 579-604.
- Can, Y. (2011). *Göç ve Kent: 1989’dan Günümüze Göç Eden İnsanların Kent Adaptasyonu Diyarbakır Örneği* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çağlayan, S. (2006). Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 67-91.
- Çakı, A. (2018). *Geçmişten Bugüne Türkiye’nin Göç Politikası ve Suriyeli Göçmenler Bağlamında Göç Yönetişimi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Karaman: Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakır, S. (2011). Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (24), 129-142.
- Deniz, O. (2015). Van Kent Merkezine Yapılan Göçler ve Göçün Kentsel Gelişim Üzerine Etkisi. *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 177-188.
- Ergün, C., Tümtaş, S. M. (2016). Göçün Toplumsal ve Mekansal Yapı Üzerindeki Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1349.
- Ergün, C., Tümtaş, S., M. (2014). Göç ve Yoksulluk Kıskaçında Yıkılan Bir Kent: Van. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5(2), 1-23.
- İçduygu, A. (2004). *Türkiye’de Kaçak Göç*. İstanbul: Can Ajans Reklam ve Matbaacılık.

İçduygu, A., Erder, S., Gençkaya, F., Ö. (2014). *Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere*. İstanbul: MiReKoc Araştırma Raporları.

İnce, C. (2019). Göç Kuramları ve Suriye Göçü Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11 (8), 2579-2615.

Karakaya, H. (2020). Türkiye’de Göç Süreci ve Suriye Göçünün Etkileri. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4 (2), 93-130.

Karataş, K., Adıgüzel, Y., Ünal, Z., A., (2020). *Göç Travması*. Ankara: Teknik Tanıtım Matbaa.

Kardaş, A. (2022). Bayındırlık, İktisadî ve Sosyal Gelişmelerle Van (1923-1960). *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 8, (3), 910-934.

Kerem, Z. (1998). *Göç, Kent ve Gecekondu*. İstanbul: Birsen Yayınevi.

Kurban, D., Yüksek, D., Çelik, B., A., Ünlan, T., Aker, T., A.(2008). " *Zorunlu Göç" İle Yüzleşmek: Türkiye'de Yerinden Edilme Sonrası Vatandaşlığın İnşası*. İstanbul: Tesev Yayınları.

Lecaj, F. (2019). Küreselleşme, Göç ve Kadın. *Uluslararası Beşerî ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 3(1), 49-58.

Özdemir, E. (2017). Suriyeli Mültecilerin Türkiye’deki Algıları. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 16(1), 115-136.

Tekeli, İ. (1997). *Türkiye’de İç Göç: Türkiye’de İç Göç Sorunsalı Yeniden Tanımlanma Aşamasına Geldi*. İstanbul: Numune Matbaacılık.

Sağlam, S. (2006). Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 5(5), 33-44.

Tuncel, G., Ekici, S. (2015). Göç ve İnsan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 9-22.

Uğurlar, A. (2019). Van Kentsel Gelişimi ve Güncel Konut Piyasası İlişkisinin Değerlendirilmesi. *İdeal Kent*, 10 (27), 447-488.

Uluslararası Göç Örgütü (IOM) (2013). ***Göç Terimleri Sözlüğü***. İsviçre: Uluslararası Göç Örgütü.

Yalçın, C. (2004). ***Göç Sosyolojisi***. Ankara: Anı Yayıncılık.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : AKMAN Öznur
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Tarihi ve Yeri :
Telefon :
E-mail :
ORCID : 0000-0002-0989-8705

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Artvin Çoruh Üniversitesi Sosyoloji Bölümü	27.05.2019

TEZ ORJİNALLİK RAPORU

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

25/10/2022

Tez Başlığı / Konusu:

“BİR BÖLGESEL VARİŞ MERKEZİ OLARAK VAN’DA GÖÇ, YERLEŞİM VE GERİ DÖNÜŞ”

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 106 sayfalık kısmına ilişkin, 25/10/2022 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8 (Yüzde Sekiz) dır.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

25/10/2022
Öznur AKMAN

Adı Soyadı: Öznur AKMAN

Öğrenci No :19920009007

Anabilim Dalı: Sosyoloji Anabilim Dalı

Programı : Sosyoloji

Statüsü : Y. Lisans ☒ Doktora ☐

DANIŞMAN

Doç. Dr. Emin Yaşar Demirci

25/10/2022

ENSTİTÜ ONAYI

U Y G U N D U R

25/10/2022

Prof. Dr. Bekir KOÇLAR

Enstitü Müdürü